

ZARZĄDZENIE NR 0050.102.2026
WÓJTA GMINY ISTEbNA

z dnia 27 lipca 2026 r.

w sprawie ogłoszenia konsultacji społecznych dotyczących projektu
Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025-2035

Na podstawie art. 30 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. **Dz. U. z 2026 r. poz. 662**) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. **Dz. U. z 2025 r. poz. 198**) zgodnie z **UCHWAŁĄ NR XXXII/254/2026 RADY GMINY ISTEbNA z dnia 25 czerwca 2026 r w sprawie w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025-2035** zarządzam, co następuje:

§ 1. 1. Ogłasza się konsultacje społeczne, których przedmiotem jest projekt Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025-2035.

2. Treść ogłoszenia stanowi załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 2. Konsultacje społeczne będą prowadzone od dnia 29 lipca 2026 r. do dnia 4 września 2026 r.

§ 3. 1. Celem konsultacji jest przedstawienie oraz poznanie opinii, zebranie uwag i propozycji zmian do projektu Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025-2035 stanowiącego załącznik nr 2.

2. Wszelkie uwagi i wnioski należy zgłaszać na Formularzu konsultacyjnym pisemnie na adres: Urząd Gminy Istebna, 43-470 Istebna 1000, lub elektronicznie na e-mail: inwestycje@istebna.eu. Formularz stanowi załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 4. 1. Niniejsze zarządzenie podlega publikacji w dniu 28 lipca 2026 r.

2. Publikację zarządzenia traktuje się jako zawiadomienie mieszkańców gminy o zamiarze przeprowadzenia konsultacji.

§ 5. Wykonanie zarządzenia powierza się Wójtowi Gminy Istebna.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wójt Gminy Istebna

Stanisław Legierski

Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 0050.102.2026
Wójta Gminy Istebna
z dnia 27 lipca 2026 r.

Ogłoszenie
Wójta Gminy Istebna
o konsultacjach społecznych projektu
Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025-2035

Na podstawie art. 30 ust 1 i art. 33 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 662) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198) zgodnie z UCHWAŁĄ NR XXXII/254/2026 RADY GMINY ISTEbNA z dnia 25 czerwca 2026 r. w sprawie w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025-2035 w tym trybu jej konsultacji.

Zapraszam do wzięcia udziału w konsultacjach społecznych oraz zgłaszania uwag do projektu **Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025-2035**.

Do udziału w procesie konsultacji projektu Strategii zapraszamy w szczególności:

- 1) mieszkańców Gminy Istebna,
- 2) lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych, w szczególności działających na terenie Gminy Istebna, organizacje pozarządowe i przedsiębiorców,
- 3) sąsiednie gminy i ich związki

Projekt **Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025–2035** będzie w okresie konsultacji dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w serwisie internetowym Urzędu Gminy Istebna www.istebna.eu. Ponadto z dokumentem będzie można zapoznać się w siedzibie Urzędu Gminy Istebna, pok. 203, w godzinach pracy Urzędu. Informacja o ogłoszeniu konsultacji społecznych zostanie także opublikowana w informatorze „Nasza Trójwieś”.

Osoby zainteresowane tematyką objętą zakresem konsultacji mogą składać uwagi w terminie od 29 lipca 2026 r. do 4 września 2026 r.:

Wszelkie uwagi i wnioski należy zgłaszać na Formularzu konsultacyjnym pisemnie na adres: Urząd Gminy Istebna, 43-470 Istebna 1000, lub elektronicznie na e-mail: inwestycje@istebna.eu.

Nie przekazanie opinii w terminie, oznacza rezygnację z jej przedstawienia.

Po zakończeniu konsultacji w terminie do 30 dni sporządzone zostanie sprawozdanie z ich przebiegu i wyników, zawierające w szczególności

ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag. Sprawozdanie zostanie zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Gminy Istebna.

Wyniki konsultacji nie są wiążące dla organów gminy podejmujących rozstrzygnięcia w sprawach, które były przedmiotem konsultacji, ale organy gminy rozpatrują wyniki konsultacji i biorą je pod uwagę jako jeden z głównych czynników wpływających na podejmowanie rozstrzygnięcia dotyczącego projektu strategii.

Załącznik nr 2 do zarządzenia nr 0050.102.2026
Wójta Gminy Istebna
z dnia 27 lipca 2026 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ISTEbNA NA LATA 2025-2035

PROJEKT

ISTEBNA, czerwiec 2026

SPIS TREŚCI

1.	Wnioski z diagnozy.....	3
1.1	Ogólne informacje o gminie	3
1.1.1	Położenie geograficzne i administracyjne	3
1.1.2	Ludność i struktura demograficzna	6
1.1.3	Profil gospodarczy	8
1.1.4	Zasoby środowiska i przyroda	9
1.1.5	Usługi publiczne	11
1.1.6	Kultura, dziedzictwo i czas wolny.....	13
1.2	Wyzwania strategiczne gminy Istebna w opiniach mieszkańców.....	16
1.3	Analiza SWOT.....	19
1.4	Analiza uwarunkowań otoczenia	23
2.	Priorytety strategiczne gminy Istebna	25
3.	Cele strategiczne i operacyjne	27
4.	Kierunki i przedsięwzięcia strategiczne	28
5.	Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	33
6.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	35
7.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	57
8.	Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	64
9.	System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	69
10.	Ramy finansowe i źródła finansowania.....	71
11.	Spójność z krajowymi, regionalnym i subregionalnym dokumentami strategicznymi	73

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY

1.1 OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE

Gmina Istebna jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa śląskiego, w powiecie cieszyńskim. Obejmuje trzy sołectwa – Istebną, Jaworzynkę i Koniaków, które tworzą charakterystyczny układ tzw. Trójwsi Beskidzkiej. Miejscowości te, choć administracyjnie stanowią jedną jednostkę samorządu terytorialnego, zachowały swoją odrębność kulturową i przestrzenną. Gmina zajmuje powierzchnię ponad 84 km² i liczy niewiele ponad 12 tysięcy mieszkańców. Jej charakter kształtowany jest zarówno przez położenie geograficzne (górski, przygraniczny teren o znacznych walorach przyrodniczych), jak i przez specyficzne dziedzictwo historyczne i kulturowe. Od wieków obszar ten był miejscem spotkania różnych kultur i wpływów – śląskich, wołoskich, czeskich i słowackich. Stąd wynika bogactwo tradycji, gwary, strojów i obyczajów.

Istebna znana jest w całej Polsce i za granicą jako ośrodek kultury góralskiej oraz turystyki. Jej rozpoznawalność budują takie symbole, jak koronki koniakowskie, zespoły regionalne, pasterskie tradycje oraz wydarzenia folklorystyczne. To wszystko sprawia, że gmina jest nie tylko miejscem do życia, ale również ważnym punktem na kulturowej i turystycznej mapie regionu.

1.1.1 Położenie geograficzne i administracyjne

Istebna położona jest w południowej części Beskidu Śląskiego, na granicy z Czechami i Słowacją. Tutaj znajduje się Trójstyk granic państwowych, który jest atrakcją turystyczną o znaczeniu symbolicznym.

Ukształtowanie terenu gminy ma charakter typowo górski – dominują pasma i grzbiety Beskidów, doliny potoków, gęste kompleksy leśne. Najwyższym punktem jest Barania Góra (1220 m n.p.m.), drugi co do wysokości szczyt Beskidu Śląskiego. Ze stoków tej góry wypływają źródła Wisły – najważniejszej rzeki Polski. Położenie w sąsiedztwie granic państwowych sprawia, że gmina ma potencjał do rozwoju współpracy transgranicznej w różnych wymiarach: turystycznym, kulturalnym, edukacyjnym czy gospodarczym. Oznacza to możliwość dynamicznego rozwoju oferty turystycznej opartej na przyciąganiu turystów z Czech i Słowacji.

Administracyjnie gmina należy do powiatu cieszyńskiego, województwa śląskiego. Najbliższymi większymi ośrodkami miejskimi są Wisła, Ustroń, Żywiec i Cieszyn. Do Bielska-Białej jest ok. 40 km, a do Katowic ponad 100 km. Położenie, oddalone wobec głównych centrów województwa, jest zarówno

wyzwaniem (dostępność komunikacyjna, ograniczony rynek pracy), jak i atutem (zachowanie tradycyjnego krajobrazu i uniknięcie silnej urbanizacji).

Gmina Istebna, obejmuje trzy sołectwa – Istebną, Jaworzynkę i Koniaków, które razem tworzą tzw. Beskidzką Trójwieś. Jej układ komunikacyjny wynika z górskiego ukształtowania terenu oraz rozproszoną zabudowę, co sprawia, że sieć drogowa ma duże znaczenie dla codziennego życia mieszkańców i turystów. Przez gminę przebiegają drogi wojewódzkie nr 941 i 943, zapewniające połączenia zarówno z większymi ośrodkami miejskimi regionu – jak Wisła, Ustroń czy Żywiec – jak i z Czechami oraz Słowacją dzięki pobliskim przejściom granicznym. Drogi te pełnią istotną rolę w obsłudze ruchu turystycznego, zwłaszcza w sezonie zimowym i letnim.

System transportu w gminie opiera się głównie na komunikacji autobusowej, która łączy poszczególne wsie z miastami powiatu cieszyńskiego oraz z centralną częścią regionu. Działają tu zarówno przewoźnicy publiczni, jak i prywatne firmy oferujące przewozy lokalne i turystyczne. Ze względu na rozproszoną zabudowę, istotnym elementem są także drogi gminne i dojazdowe, prowadzące do zespołów zabudowy położonych w dolinach i na zboczach górskich. W wielu miejscach podejmowane są działania modernizacyjne – budowa chodników, zwiększenie funkcjonalności skrzyżowań, czy przebudowa odcinków dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Ważnym kierunkiem rozwoju jest także zwiększenie dostępności dla pieszych oraz w obszarze transgranicznym. Przykładem może być projekt budowy kładki i połączenia komunikacyjnego w rejonie Trójstyku, gdzie stykają się granice Polski, Czech i Słowacji. Cały system transportowy Istebnej odgrywa więc podwójną rolę – z jednej strony umożliwia mieszkańcom codzienne funkcjonowanie, a z drugiej wspiera rozwój turystyki, która jest jednym z głównych filarów lokalnej gospodarki.

Mapa 1 Sieć drogowa i rowerowa gminy Istebna

Źródło: opracowanie własne

1.1.2 Ludność i struktura demograficzna

Liczba mieszkańców gminy oscyluje wokół 12 tys. osób, co plasuje Istebną w grupie średniej wielkości gmin wiejskich województwa. Struktura wiekowa ludności wskazuje na:

- starzenie się populacji – rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, co generuje zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze,
- migracje młodych – młodzi ludzie, zwłaszcza po ukończeniu szkoły średniej, wyjeżdżają do większych miast w poszukiwaniu edukacji i pracy.

Tradycja góralska sprzyja kultywowaniu wartości wspólnotowych i aktywności w organizacjach społecznych, kołach gospodyń wiejskich, zespołach regionalnych czy jednostkach OSP.

Demografia gminy wskazuje, że aby zatrzymać proces depopulacji, potrzebne są działania wspierające młode rodziny, rozwój rynku pracy na miejscu oraz tworzenie atrakcyjnych warunków do życia (mieszkalnictwo, infrastruktura społeczna).

Tabela 1 Wybrane dane demograficzne dla gminy Istebna w latach 2019-2024

Nazwa wskaźnika	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Ludność [osoba]</i>	12159	12146	12178	12161	12204	12193
<i>Ludność - kobiety [osoba]</i>	6094	6055	6064	6054	6064	6074
<i>Urodzenia żywe [osoba]</i>	178	161	142	127	134	109
<i>Zgony [osoba]</i>	95	136	136	124	114	108
<i>Przyrost naturalny [osoba]</i>	83	25	6	3	20	1
<i>Saldo migracji ogółem [osoba]</i>	-15	-23	-9	-7	-25	-3
<i>Zameldowania [osoba]</i>	67	70	64	75	70	70
<i>Ludność w wieku przedprodukcyjnym [osoba]</i>	2779	2921	2915	2873	2892	2857
<i>Ludność w wieku produkcyjnym [osoba]</i>	7492	7299	7285	7254	7196	7150
<i>Ludność w wieku poprodukcyjnym [osoba]</i>	1888	1926	1978	2034	2116	2186
<i>Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym [osoba]</i>	1419	1477	1501	1494	1512	1486
<i>Mężczyźni w wieku produkcyjnym [osoba]</i>	4021	3974	3948	3926	3906	3862
<i>Mężczyźni w wieku poprodukcyjnym [osoba]</i>	625	640	665	687	722	771
<i>Kobiety w wieku przedprodukcyjnym [osoba]</i>	1360	1444	1414	1379	1380	1371
<i>Kobiety w wieku produkcyjnym [osoba]</i>	3471	3325	3337	3328	3290	3288

Kobiety w wieku poprodukcyjnym
[osoba]

1263	1286	1313	1347	1394	1415
------	------	------	------	------	------

Źródło: opracowanie własne na podstawie stat.gov.pl (data pobrania 30.08.2025r.)

Według dostępnych prognoz demograficznych do roku 2060 przewiduje się znaczny **spadek liczby mieszkańców**, co wynika głównie z **ujemnego przyrostu naturalnego** oraz migracji. W perspektywie roku 2060 liczba ludności w gminie spadnie o ponad 28%.

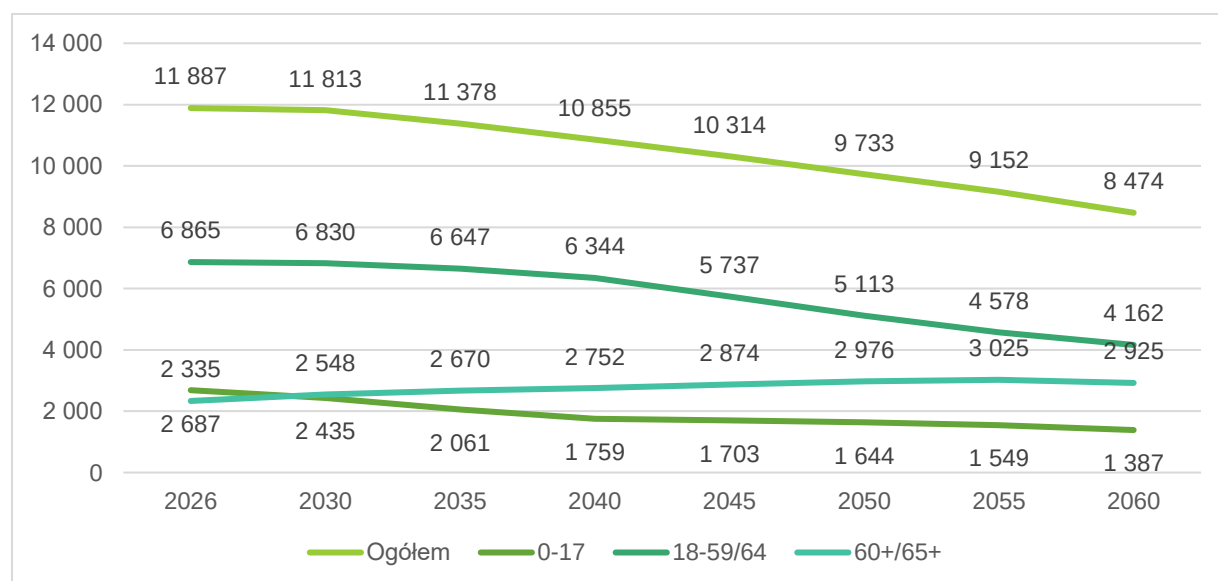
Tabela 2 Prognoza demograficzna GUS – liczba mieszkańców w perspektywie 2060 roku

	2026	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060	zmiana 2060/2025
Ogółem	11 887	11 813	11 378	10 855	10 314	9 733	9 152	8 474	-29%
0-17	2 687	2 435	2 061	1 759	1 703	1 644	1 549	1 387	-48%
18-59/64	6 865	6 830	6 647	6 344	5 737	5 113	4 578	4 162	-39%
60+/65+	2 335	2 548	2 670	2 752	2 874	2 976	3 025	2 925	25%

Źródło: opracowanie własne na podstawie stat.gov.pl (data pobrania 30.08.2025r.)

Równoległe ze spadkiem liczby ludności następować **proces starzenia się społeczeństwa** – udział osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 lat) wyraźnie wzrośnie o 25%, podczas gdy osób w wieku produkcyjnym spadnie o 39% a dzieci i młodzieży w wieku do 18 r.ż. o 48%. Taki układ demograficzny wpłynie na lokalny rynek pracy, system opieki zdrowotnej i społecznej, a także na potrzeby infrastrukturalne i mieszkaniowe.

Wykres 1 Prognoza demograficzna GUS – liczba mieszkańców w perspektywie 2060 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie stat.gov.pl (data pobrania 30.08.2025r.)

1.1.3 Profil gospodarczy

Gospodarka gminy Istebna ma zróżnicowany i wielofunkcyjny charakter, jednak jej filarami pozostają rolnictwo, turystyka i tradycyjne rzemiosło.

Rolnictwo ma tutaj formę górską, ekstensywną. Dominującą gałęzią jest hodowla owiec i bydła oraz produkcja serów owczych. Wytwarzane na miejscu oscypki i inne sery góralskie są ważnym elementem tożsamości lokalnej i jednocześnie markowym produktem turystycznym. Rolnictwo stanowi także istotny element krajobrazu kulturowego – hale pasterskie i szałas góralskie to nieodłączny widok w przestrzeni gminy.

Najbardziej rozpoznawalnym symbolem gminy są koronki koniakowskie, wpisane na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO. Produkcja koronek ma nie tylko walor ekonomiczny, ale i promocyjny – jest znakiem rozpoznawczym gminy w kraju i na świecie. Oprócz tego w gminie funkcjonują warsztaty rzeźbiarskie, kowalskie i stolarskie, podtrzymujące tradycje rękodzielnicze. Również haft krzyżkowy w Istebnej jest ważnym elementem lokalnej tradycji i kultury ludowej. Od pokoleń zdobi stroje regionalne, obrusy, serwety i inne tekstylia, pokazując bogactwo wzorów charakterystycznych dla Beskidu Śląskiego. Motywy haftu często nawiązują do przyrody, życia codziennego i góralskiej estetyki. Dzięki pracy miejscowych twórczyń ta sztuka ludowa jest nadal pielęgnowana i przekazywana młodszymi pokoleniom, stanowiąc cenne dziedzictwo regionu. Turystyka jest jednym z głównych motorów rozwoju lokalnego. Istebna oferuje bogatą bazę noclegową i gastronomiczną – od gospodarstw agroturystycznych, przez pensjonaty, po większe ośrodki turystyczne. Rozwija się turystyka aktywna: piesza, rowerowa i narciarska. W sezonie zimowym szczególną rolę odgrywają stacje narciarskie, w tym Kompleks Zagroń, Złoty Groń, trasy biegowe oraz trasy narciarskie na Kubalonce.

W gminie funkcjonuje wiele mikroprzedsiębiorstw – w branży budowlanej, transportowej, handlowej i usługowej. Choć są to podmioty w większości o niewielkiej skali działania, ich suma tworzy istotny element lokalnej gospodarki.

Tabela 3 Wybrane dane gospodarcze dla gminy Istebna w latach 2019-2024

Nazwa wskaźnika	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON [szt.]	1157	1211	1253	1314	1345	1364
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sektorze rolniczym [szt.]	72	74	73	67	69	66

<i>Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sektorze przemysłowym i budowlanym [szt.]</i>	468	502	534	567	581	589
<i>Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sektorze budowlanym [szt.]</i>	362	391	417	443	453	461
<i>Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności [szt.]</i>	952	997	1029	1081	1102	1119
<i>Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności [osoba]</i>	806	848	878	924	937	946

Źródło: opracowanie własne na podstawie stat.gov.pl (data pobrania 30.08.2025r.)

1.1.4 Zasoby środowiska i przyroda

Atutem gminy jest wyjątkowe środowisko naturalne. Rozległe lasy beskidzkie, górskie potoki, polany i hale pasterskie tworzą krajobraz o wysokiej wartości przyrodniczej i turystycznej. Część Gminy położona jest w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego. Cała Gmina położona jest w otulinie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego oraz częściowo w otulinie Żywieckiego Parku Krajobrazowego. Ponadto część Gminy położona jest w obszarze Natura 2000 Beskid Śląski PLH240005.

Największym symbolem przyrodniczym jest Barania Góra, na której stokach znajdują się źródła Wisły. To miejsce ma nie tylko znaczenie przyrodnicze, ale i symboliczne w skali całego kraju. Środowisko gminy stanowi zasób o podwójnym znaczeniu: jest podstawą atrakcyjności turystycznej, ale wymaga też ochrony przed nadmierną eksploatacją. Do głównych wyzwań należą: presja turystyczna, sezonowe zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją oraz konieczność zachowania równowagi między gospodarką leśną a ochroną przyrody.

Tabela 4 Wybrane dane dotyczące środowiska dla gminy Istebna w latach 2019-2024

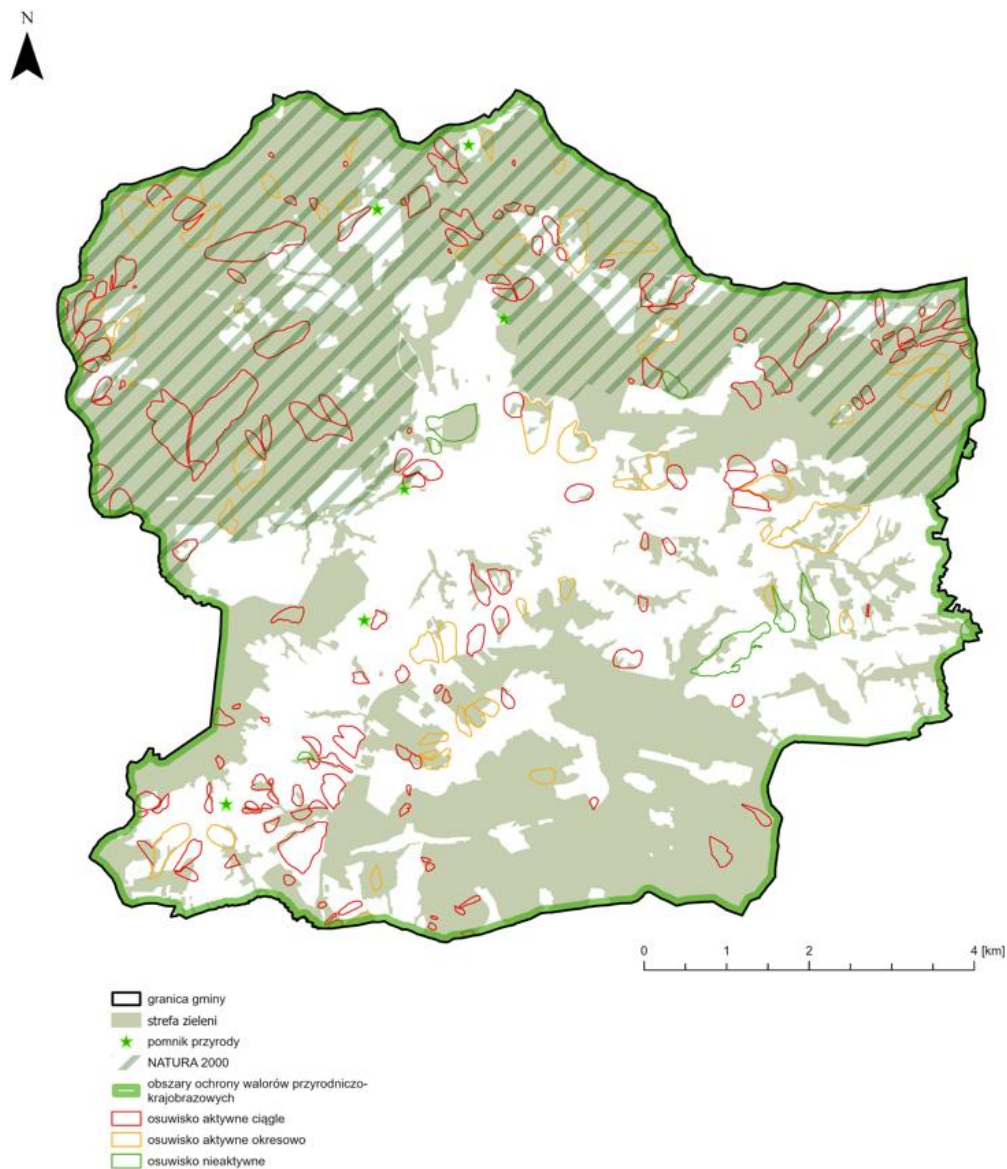
Nazwa wskaźnika	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Powierzchnia lasów ogółem [ha]</i>	4614,47	4614,94	4616,17	4616,91	4615,11	4614,97
<i>Powierzchnia lasów publicznych [ha]</i>	3858,77	3859,24	3860	3860	3862,21	3866,86
<i>Powierzchnia lasów publicznych będących własnością gminy [ha]</i>	1,79	2,03	2,03	2,03	2,03	2,03
<i>Lesistość [%]</i>	54,7	54,7	54,7	54,8	54,7	54,7
<i>Oczyszczalnie ścieków [szt.]</i>	5	5	5	5	5	5
<i>Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [osoba]</i>	5302	5382	5434	5506	5714	5776
<i>Nieczystości ciekłe bytowe odebrane (w ciągu roku) [m³]</i>	5441,8	6816	7489,7	8710,7	10706	14379
<i>Zbiorniki bezodpływowe [szt.]</i>	2187	2254	2299	2326	2354	2445
<i>Oczyszczalnie przydomowe [szt.]</i>	145	160	160	164	177	234
<i>Odpady komunalne zebrane (w ciągu roku) [t]</i>	2914,54	3152,29	2687,01	2541,04	2694,22	2559,7

Odpady komunalne zebrane z gospodarstw domowych (w ciągu roku) [t]

2220,72	2508,19	1997,16	1784,02	2076,56	1919,11
---------	---------	---------	---------	---------	---------

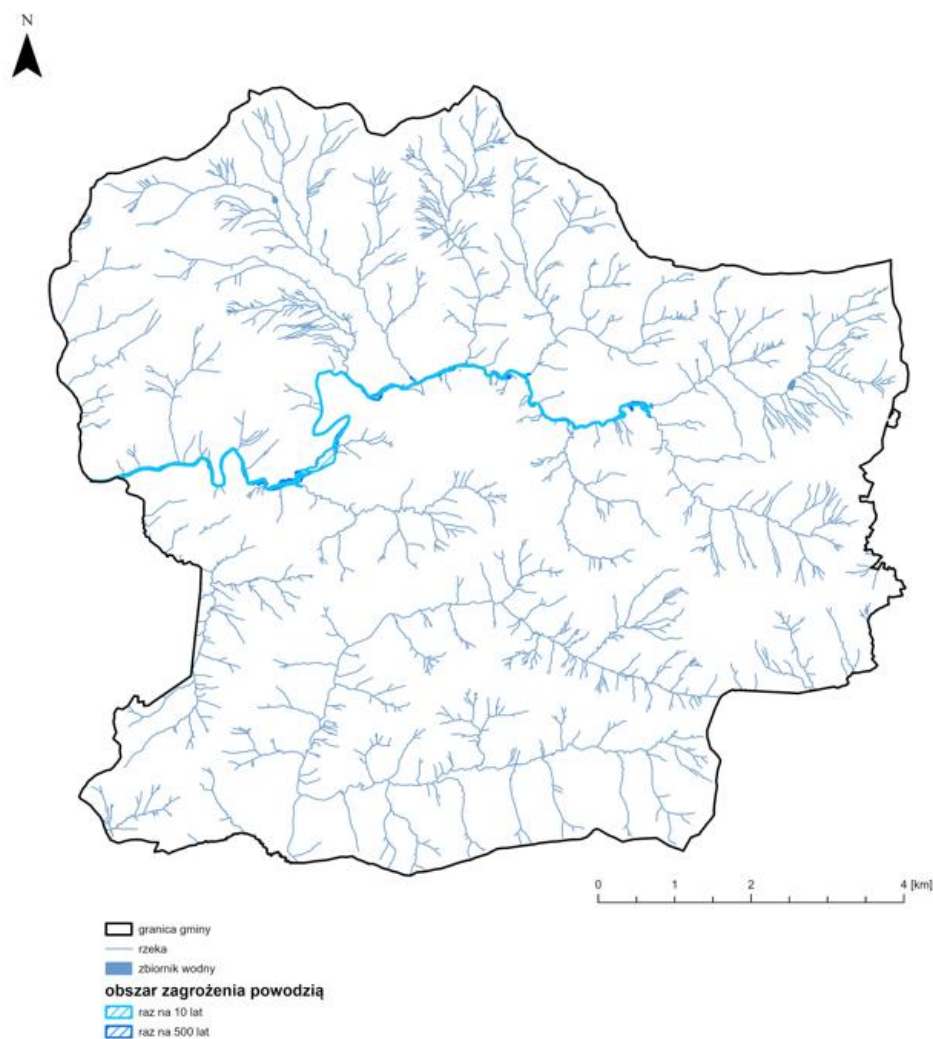
Źródło: opracowanie własne na podstawie stat.gov.pl (data pobrania 30.08.2025r.)

Mapa 2 Tereny przyrodnicze i zagrożenia naturalne w gminie Istebna

Źródło: opracowanie własne

Mapa 3 Sieć wodna w gminie Istebna

Źródło: opracowanie własne

1.1.5 Usługi publiczne

Na terenie gminy funkcjonuje system usług publicznych zapewniający podstawowe potrzeby mieszkańców:

- edukacja – sieć szkół podstawowych i przedszkoli, które są ważnymi centrami życia społecznego,
- ochrona zdrowia – placówki zdrowia,
- bezpieczeństwo – jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, posterunek policji,

- kultura – Gminny Ośrodek Kultury Promocji, Informacji Turystycznej w Istebnej, Biblioteka Publiczna w Istebnej, biblioteki, izby pamięci i placówki wspierające działalność zespołów folklorystycznych,
- infrastruktura techniczna – wodociągi, kanalizacja (wciąż rozwijana), lokalna sieć drogowa, oświetlenie uliczne.

Główne wyzwania w zakresie usług publicznych to: poprawa dostępności komunikacyjnej, modernizacja sieci kanalizacyjnej i drogowej, rozwój oferty transportu publicznego oraz poszerzenie oferty usług zdrowotnych i opiekuńczych w związku ze starzeniem się ludności.

Tabela 5 Wybrane dane dotyczące edukacji i opieki nad dzieckiem oraz zdrowia dla gminy Istebna w latach 2019-2024

Nazwa wskaźnika	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Żłobki [ob.]</i>	0	0	0	0	0	1
<i>Kluby dziecięce [ob.]</i>	0	0	0	1	1	1
<i>Placówki wychowania przedszkolnego [ob.]</i>	12	11	11	11	11	12
<i>Przedszkola bez specjalnych [ob.]</i>	5	5	5	5	5	7
<i>Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego [osoba]</i>	592	544	565	578	574	595
<i>Dzieci w przedszkolach bez specjalnych [osoba]</i>	342	355	377	384	386	436
<i>Dzieci w przedszkolach specjalnych [osoba]</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Szkoły podstawowe [ob.]</i>	6	6	6	6	6	6
<i>Uczniowie szkół podstawowych [osoba]</i>	1213	1260	1299	1306	1289	1356
<i>Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych [osoba]</i>	14	14	15	15	15	16
<i>Przychodnie [ob.]</i>	3	3	3	3	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie stat.gov.pl (data pobrania 30.08.2025r.)

Analizując dane dotyczące polityki społecznej w gminie w latach 2019–2024, można zauważyć szereg procesów, które odzwierciedlają zarówno ogólnokrajowe trendy, jak i lokalne potrzeby mieszkańców.

Pierwszym ważnym obszarem jest liczba dzieci objętych programem „Rodzina 800+”. W latach 2020–2021 świadczenie to trafiało do około 2600 dzieci, co wskazuje na jego masowy i stabilny charakter. W 2023 roku liczba ta wzrosła do blisko 2,9 tysiąca, co może być rezultatem zmian w strukturze demograficznej oraz poszerzenia grona beneficjentów. Dane te pokazują, że program stanowi trwały element wsparcia rodzin w gminie.

Drugim kluczowym elementem są wydatki na pomoc społeczną. Do roku 2021 utrzymywały się one na poziomie około 1,3–1,6 mln zł rocznie, co można uznać za wartości stosunkowo stabilne. Jednak w 2022 roku doszło do bardzo gwałtownego wzrostu – ponad 12,3 mln zł. Tak znacząca zmiana najpewniej była konsekwencją pojawienia się nowych zadań, w tym wsparcia uchodźców z Ukrainy po

wybuchu wojny, a także rozszerzenia form pomocy społecznej. W kolejnych latach wydatki obniżyły się, ale i tak pozostały wyższe niż w okresie sprzed kryzysu – w 2023 roku wyniosły 2,2 mln zł, a w 2024 roku wzrosły do 3,47 mln zł. Dane te dowodzą, że polityka społeczna w gminie nabrała większego znaczenia finansowego i organizacyjnego.

Na uwagę zasługują również wydatki na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej. W latach 2019–2021 nie przekraczały one 200 tys. zł rocznie, jednak od 2022 roku obserwuje się ich znaczący wzrost. W 2022 roku wyniosły już ponad 269 tys. zł, a w roku 2023 osiągnęły najwyższy poziom – ponad 1,17 mln zł. W 2024 roku nastąpiło obniżenie do około 431 tys. zł, co jednak nadal pozostaje poziomem kilkukrotnie wyższym niż w latach wcześniejszych. Tak duże różnice wskazują na rozszerzenie zadań w obszarze polityki społecznej, prawdopodobnie przy wsparciu zewnętrznych źródeł finansowania, takich jak programy rządowe czy unijne.

Osobną kategorią są wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi, które w ciągu sześciu lat niemal się podwoiły. W 2019 roku wynosiły 231 tys. zł, a w 2023 roku – prawie 594 tys. zł. W 2024 roku nastąpił spadek do 528 tys. zł, jednak nadal poziom wydatków pozostaje zdecydowanie wyższy niż na początku analizowanego okresu.

Tabela 6 Wybrane dane dotyczące pomocy społecznej dla gminy Istebna w latach 2019-2024

Nazwa wskaźnika	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze [osoba]	Brak danych.	2604	2593	Brak danych.	2839	Brak danych.
Wypłaty świadczeń RODZINA 500+ i 800+ [zł]	13727415	16677560	16670909	Brak danych.	17194085	Brak danych.
Wydatki na pomoc społeczną w zł [zł]	1367786	1390933	1615093	12329038	2234839	3473849
Wydatki na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w zł [zł]	220543,8	89964,97	145927,5	269092,3	1172526	431736,1
Wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi [zł]	231725,7	317724,1	420255,4	574988,7	593535,9	527577,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie stat.gov.pl (data pobrania 30.08.2025r.)

1.1.6 Kultura, dziedzictwo i czas wolny

Kultura góralska stanowi istotny wyróżnik gminy Istebna. Dziedzictwo materialne i niematerialne tworzy unikalny obraz Trójwsi, który jest niepowtarzalny w skali kraju. Najważniejsze elementy kultury to:

- koronki koniakowskie i haft krzyżykowy znane na całym świecie,
- muzyka i taniec góralski, obecne w działalności zespołów regionalnych i kapel,
- architektura drewniana – kościoły i domy regionalne,
- tradycje pasterskie – redyki, wypas owiec, bacówki.

Na terenie gminy Istebna najważniejszą instytucją kulturalną jest Gminny Ośrodek Kultury, Promocji, Informacji Turystycznej i Biblioteka Publiczna w Istebnej, który prowadzi m.in. imprezy plenerowe, koncerty, zawody, wystawy, konkursy, warsztaty twórczości ludowej i inne. Na terenie gminy działa wiele zespołów folklorystycznych i artystycznych, które kultywują tradycje. Organizowane są liczne wydarzenia, takie jak Festyn Istebniański w Ramach Tygodnia Kultury Beskidzkiej, Dni Istebnej, Dożynki Gminne, festiwale, koncerty i jarmarki.

Na terenie gminy nie działa żadne muzeum znajdujące się w gestii samorządu, ale za to liczne obiekty prywatne, takie jak:

- Chata Kawuloka - Muzeum Regionalne w Istebnej,
- Izba Pamięci Jerzego Kukuczki w Istebnej,
- Muzeum sztuki, pracownia Jana Wałacha - malarstwo, rzeźba, drzeworyty w Istebnej,
- Pracownia i Galeria Rodziny Konarzewskich - malarstwo i rzeźba w Istebnej,
- Góralska Izba Jakuba Gazurka - malarstwo, rzeźba w Istebnej,
- Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Istebnej,
- Muzeum Świerka Istebniańskiego, Karpacki Bank Genów, Wolierowa Hodowla Głuszców w Jaworzynce,
- Muzeum Regionalne, Skansen „Na Grapie” w Jaworzynce,
- Izba Pamięci Marii Gwarek - Muzeum Koronki w Koniakowie,
- Chata Na Szańcach - Galeria Scena Sztuki i Kultury Regionalnej T. Ruckiego w Koniakowie,
- Kolyba Na Szańcach w Koniakowie,
- Izba Pamięci Kamieniarz - Kubaszczyk - koronka, rzeźba w Koniakowie.

Czas wolny mieszkańców i turystów związany jest przede wszystkim z turystyką aktywną (pieszą, rowerową, narciarską), rekreacją na łonie natury, uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych oraz korzystaniem z oferty agroturystycznej i regionalnej gastronomii. Kultura i przyroda są fundamentem budowania marki gminy. To one czynią Istebną miejscem atrakcyjnym nie tylko dla turystów, ale także dla mieszkańców, którzy mogą żyć w środowisku o silnej tożsamości lokalnej i wysokiej jakości życia. Gmina Istebna jest szczególnie przyjazna dla rowerzystów, zarówno tych preferujących jazdę szosową, jak i górską. Przez ten obszar przebiega wiele szlaków rowerowych.

W gminie działają liczne stowarzyszenia sportowe: w tym Klub Piłkarski "Trójwieś" Istebna, Międzyszkolny Klub Sportowy Istebna oraz Narciarski Klub Sportowy "Trójwieś Beskidzka". Ponadto, przy szkołach funkcjonują uczniowskie kluby sportowe.

Ze względu na turystyczny charakter regionu, infrastruktura sportowo-rekreacyjna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta. Działają tu trzy hale sportowe, cztery boiska, boiska do siatkówki plażowej, baseny, pływalnie oraz ośrodki sportowo-rekreacyjne zlokalizowane w Istebnej i Jaworzynce. W Istebnej znajduje się także nowoczesny Park Wodny Olza, oferujący ponad 500 m² powierzchni Złoty Groń Resort & Spa, Zagroń, LAS, Halniak, kompleksy sportowe, basenów, zjeżdżalnie, jacuzzi, grocie solną i inne atrakcje, Leśniczówka.

W 2009 roku utworzono pierwszą w Polsce międzynarodową znakowaną trasę Nordic Walking, tzw. Park Nordic Walking. W parku wyznaczone są trasy do uprawiania NW wraz z tablicami informacyjnymi, obejmującymi oprócz map z trasami i opisami, również podstawowe informacje o właściwej technice, kijkach, prawidłowym pulsie itp. Trasy w Góralskim Parku Nordic Walking prowadzą po drogach oraz po innych lokalnych trasach (ścieżki, szlaki, drogi leśne). Dla uprawiających Nordic Walking w gminie Istebna istnieją trzy podstawowe trasy: trasa GÓRALSKA (15,2 km), wiodąca przez obszary gmin Bukowiec (CZ) i Istebna (PL); trasa BUKOWIECKA (11,5 km), wiodąca wyłącznie przez teren gminy Bukowiec; trasa ISTEBNIAŃSKA (9,7 km) prowadząca przez gminę Istebna.

Na terenie gminy Istebna jest oznakowanych ponad 20 tras turystycznych, zarówno szlaków górskich, tras spacerowych, jak i tras rowerowych. W ramach projektu „MTB Beskidy” wyznaczono trasy kolarstwa górskiego MTB. Wytyczono 10 tras umożliwiających odbycie wycieczek na rowerze górskim na obszarze polsko-czesko-słowackiego pogranicza. Trasy rozpoczynają się i kończą na terenie gminy Istebna, w miejscach, gdzie można zaparkować samochód, skorzystać z noclegu, wyżywienia.

Na terenie gminy funkcjonuje wiele stowarzyszeń, które angażują mieszkańców w życie lokalne oraz podejmują działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, rozwoju kultury i sportu. Do kluczowych organizacji należą m.in. Stowarzyszenie „Dobrze, że Jesteś”, Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Istebna”, Istebniański Uniwersytet Seniora oraz Stowarzyszenie Szachowe „Leśnik”. Podmioty te aktywnie współpracują z samorządem, realizując zadania w obszarze pożytku publicznego.

Gmina Istebna udziela wsparcia organizacjom pozarządowym oraz innym inicjatywom społecznym w dwóch zasadniczych formach. Pierwszą z nich jest pomoc finansowa, przyznawana w drodze konkursów ofert oraz dotacji na realizację zadań publicznych w różnych sferach życia, takich jak kultura, sport, turystyka, ratownictwo, ochrona ludności, ochrona i promocja zdrowia czy rozwój lokalnych wspólnot. Drugą formą jest współpraca pozafinansowa, obejmująca m.in. wymianę i upowszechnianie informacji dotyczących

działalności organizacji pozarządowych, wsparcie działań promujących gminę, pomoc merytoryczną, a także udostępnianie lokali oraz obiektów infrastruktury będących własnością gminy.

1.2 WYZWANIA STRATEGICZNE GMINY ISTEbNA W OPINIACH MIESZKAŃCÓW

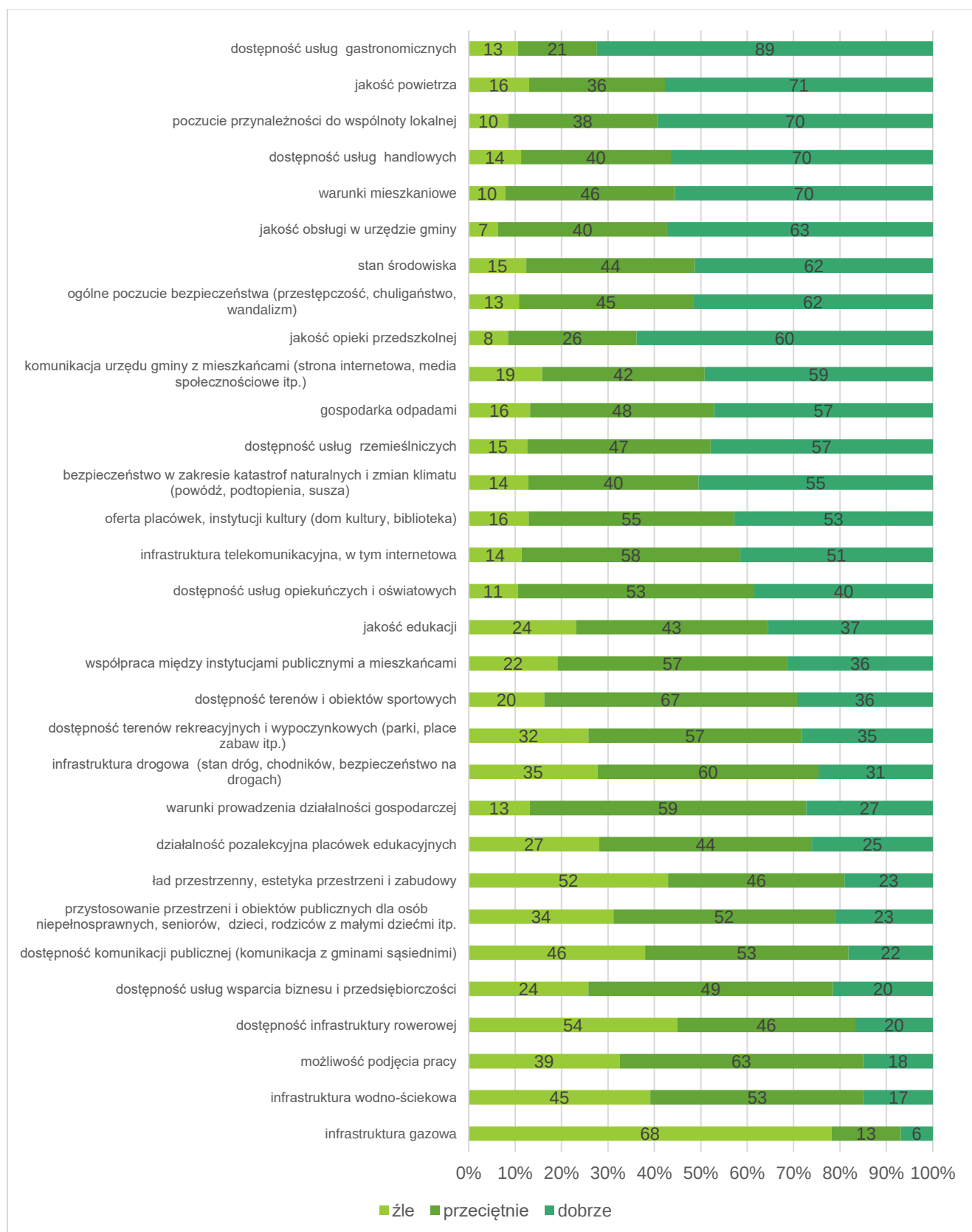
Jednym z elementów prac partycypacyjnych było przeprowadzenie otwartej ankiety skierowanej do mieszkańców gminy Istebna. W badaniu ankietowy wzięło udział 129 osób. Wyniki ankiety ukazują dość zróżnicowany obraz postrzegania miejsca zamieszkania. Z jednej strony respondenci dostrzegają pozytywne cechy gminy – wielu mieszkańców uważa ją za spokojną i bezpieczną, a także otwartą na nowych mieszkańców. Istebna bywa także postrzegana jako gmina rozwijająca się, która w pewnym stopniu wykorzystuje swój gospodarczy potencjał. Część ankietowanych docenia również ofertę terenów i usług związanych ze spędzaniem czasu wolnego.

Z drugiej strony pojawia się poczucie, że gmina zmagą się z wieloma wyzwaniami w tym w zakresie kształtowania ładu przestrzennego i środowiska naturalnego, oraz powiązań transportowych z miastami regionu.

Ankietowani wskazują na potrzebę wypracowania nowej wizji rozwoju gminy – zdecydowana większość ankietowanych wskazuje, że gmina wymaga nowej strategii społeczno-gospodarczej. To bardzo silny sygnał, że mieszkańcy oczekują zmian, które pozwolą lepiej wykorzystać potencjał Istebnej i poprawią warunki codziennego życia.

Całościowy obraz wyników pokazuje gminę z dużymi atutami i szansami rozwojowymi, ale też z istotnymi problemami wymagającymi szybkich i zdecydowanych działań. Respondenci wyraźnie dostrzegają potrzebę wytyczenia nowych kierunków rozwoju, co może stać się podstawą do budowania przyszłej strategii gminy.

Ocena wybranych aspektów jakości życia w gminie Istebna

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety internetowej

Analiza zebranych opinii mieszkańców pokazuje, że w najbliższych latach gmina Istebna powinna skoncentrować się przede wszystkim na inwestycjach w infrastrukturę komunalną. Najczęściej powtarzającym się oczekiwaniem jest rozbudowa wodociągów i kanalizacji. Wiele głosów wskazuje również na konieczność poprawy jakości wody pitnej, która obecnie nie spełnia oczekiwań mieszkańców. Obok tego równie pilna wydaje się poprawa stanu dróg, budowa chodników i wprowadzenie oświetlenia w miejscach, gdzie go brakuje. To są obszary, które mieszkańcy uczestniczący w ankiecie traktują jako fundament warunków życia.

Silnym motywem przewijającym się w opiniach jest kwestia ład przestrzennego i ochrony środowiska. Wielu mieszkańców obawia się nadmiernej i chaotycznej zabudowy, szczególnie w rejonach o dużych walorach krajobrazowych. Krytycznie oceniane są także nieestetyczne reklamy, brak spójności architektonicznej czy zaniedbane centrum Istebnej. Oczekiwana jest większa dbałość o krajobraz, ograniczenie masowej zabudowy turystycznej i działania na rzecz czystego powietrza oraz wód.

Istotnym wątkiem jest komunikacja i transport. Wskazywane są problemy z nadmiernym ruchem samochodów ciężarowych, brakiem sprawnej komunikacji zbiorowej i niewystarczającymi rozwiązaniami poprawiającymi bezpieczeństwo na drogach. Mieszkańcy chcieliby większej liczby przejść dla pieszych, lepszego oświetlenia ulic i środków spowalniających ruch, aby gmina była bardziej przyjazna zarówno dla kierowców, jak i pieszych.

W opiniach często pojawia się także oczekiwanie stworzenia bogatszej oferty dla mieszkańców, szczególnie młodzieży, rodzin i seniorów. Potrzebne są również domy opieki i dzienne centra aktywności dla osób starszych.

Turystyka, choć uznawana za ogromny potencjał gminy, nie jest w pełni wykorzystana. Brakuje spójnej promocji regionu, odpowiedniej infrastruktury towarzyszącej i wydarzeń, które angażowałyby zarówno odwiedzających, jak i samych mieszkańców. Wśród oczekiwań pojawiają się postulaty organizacji większej liczby imprez kulturalnych i sportowych, tworzenia ścieżek spacerowych oraz rozwijania turystyki zrównoważonej, która pozwoliłaby połączyć rozwój gospodarczy z ochroną lokalnych zasobów.

1.3 ANALIZA SWOT

W oparciu o diagnozę ilościową opartą na danych Głównego Urzędu Statystycznego w ujęciu dynamicznym (za okres 2019-2024) oraz porównawczym z innymi gminami powiatu cieszyńskiego i średnimi wielkościami dla regionu, a także biorąc pod uwagę partycypację społeczną – badania ankietowe i warsztaty – poniżej przedstawiono kluczowe siły, słabości oraz szanse i zagrożenia rozwoju gminy Istebna w wymiarach społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.

Tabela 7 Czynniki analizy SWOT

		Czynniki wewnętrzne
Obszar	• Mocne strony	• Słabe strony
Społeczny	• Silna tożsamość lokalna i zakorzenienie w tradycji góralskiej - gwara, stroje, muzyka, taniec, rękodzieło, architektura regionalna. • Zaangażowanie mieszkańców w życie gminy – życzliwość i gotowość do pomocy. • Aktywność społeczna mieszkańców (zespoły regionalne, OSP, KGW, Młodzieżowa Rada Gminy). • Edukacja i integracja: Uniwersytet Trzeciego Wieku, inicjatywy międzypokoleniowe. • Żywe dziedzictwo kulturowe (muzyka, taniec, koronki koniakowskie); twórczość ludowa i rozpoznawalność dzięki artystom, sportowcom i znanym postaciom związanym z Istebną. • Ważne instytucje i miejsca pamięci: Muzeum „Na Grapie”, Centrum Pasterskie, Izba Pamięci Jerzego Kukuczki, Chata Kawuloka. • Różnorodność wydarzeń kulturalnych i sportowych (Dni Istebnej, wydarzenia folklorystyczne, imprezy sportowe). • Promowanie tradycyjnych wartości rodzinnych i międzypokoleniowych. • Wsparcie dla osób niepełnosprawnych.	• Starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych do miast i za granicę. • Ograniczona oferta edukacyjna i opiekuńcza: – Wymagający poprawy poziom edukacji. – Ograniczony dostęp do opieki nad dziećmi – krótki czas pracy świetlic szkolnych i ograniczania dyżurów wakacyjnych. – Brak szkół ponadpodstawowych i konieczność dojazdu do szkół w innych ośrodkach (przy ograniczeniach w dostępie do transportu publicznego). • Deficyt usług dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami: – w tym, brak Domu Opieki dla Seniorów, całodobowych miejsc opieki senioralnej, miejsc dziennego pobytu. • Niewystarczająca ilość atrakcyjnych miejsc spędzania czasu dla młodzieży. • Niewystarczająca ilość komunalnego zasobu mieszkaniowego. • Niska dostępność transportu publicznego. • Słaby zasięg GSM.

	• Plac zabaw dla dzieci, w tym ogólnodostępne przy szkołach. • Wystarczająca liczba przedszkoli i rozwinięta infrastruktura społeczna. • Bliskość granicy sprzyjająca kontaktom międzynarodowym i wymianie kulturowej.	• Rozwarstwienie społeczne (rodziny miejscowe vs. sezonowi mieszkańcy). • Ograniczona liczba atrakcji: kino, teatr, centra handlowe, obiekty gastronomiczne i inne miejsca spotkań, obiekty rekreacyjno-sportowe dla mieszkańców. • Deficyty w służbie zdrowia (lekarze rodzinni i specjaliści). • Deficyt usług rehabilitacyjnych. • Nadużywanie alkoholu i innych używek. • Zjawiska wandalizmu.
<i>Gospodarczy</i>	• Wysoki poziom przedsiębiorczości lokalnej, kreatywność i otwartość mieszkańców. • Wielofunkcyjny profil gospodarczy: rolnictwo, turystyka, rzemiosło. • Silna marka produktów regionalnych (oscypki, koronki). • Rozpoznawalność Istebnej w Polsce i za granicą. • Bliskość rynków pracy w Czechach i na Słowacji. • Urozmaicona oferta dla turystów – łączenie aktywności sportowych, kulturalnych i przyrodniczych. • Rozwinięta baza noclegowa – zróżnicowana, obejmująca agroturystykę i większe obiekty. • Atrakcyjna oferta gastronomiczna oparta na lokalnych produktach. • Przyjazne warunki życia: umiarkowane koszty utrzymania (woda, śmieci, podatki). • Działalność rzemieślnicza.	• Ograniczone możliwości rozwoju dużych inwestycji przemysłowych. • Sezonowość turystyki. • Mała skala lokalnych przedsiębiorstw. • Brak strefy ekonomicznej oferującej atrakcyjne warunki dla inwestorów. • Odływ młodych, wykształconych mieszkańców. • Położenie gminy przekładające się na wysokie koszty transportu ponoszone przez lokalne firmy. • Obszary Natura 2000 ograniczające możliwości inwestowania. • Mało zróżnicowana oferta pracy.
<i>Przestrzenny</i>	• Położenie w Beskidzie Śląskim, atrakcyjny krajobraz. • Rozległe kompleksy leśne i polany. • Szlaki turystyczne i trasy rowerowe, trasy biegowe (Kubalonka), wyciągi narciarskie, COS na Kubalonce. • Bliskość Trójstyku granic.	• Rozproszenie zabudowy i negatywne konsekwencje tego stanu (koszty realizacji i utrzymania infrastruktury, świadczenia usług, trudności w zorganizowaniu transportu publicznego). • Niska atrakcyjność centrum gminy – ograniczona oferta usług, w tym gastronomicznych. • Słaba dostępność transportowa; ograniczony transport publiczny. • Słabe skomunikowanie przysiółków z głównymi drogami.

Klimatyczno-
środowiskowy

	• Odległość od dużych ośrodków oferujących usługi wyższego rzędu i atrakcyjne miejsca pracy. • Luki infrastrukturalne: – infrastruktura wodna i kanalizacyjna, – infrastruktura drogowa – sieć i jakość dróg, – niska jakość sieci energetycznej i sieci szerokopasmowego internetu – brak dostępu do sieci gazowej. • Niski poziom bezpieczeństwa na drogach (deficyt chodników, przejść dla pieszych i brak oświetlenia miejsc ruchu pieszego). • Deficyt parkingów. • Presja zabudowy letniskowej. • Konflikty wokół sposobu wykorzystywania przestrzeni. • Tereny osuwiskowe. • Ukształtowanie terenu utrudniające realizację inwestycji. • Bariery architektoniczne. • Nieład w przestrzeni (styl zabudowy, kolorystyka zabudowy, reklamy).
	• Malownicze ukształtowanie terenu i krajobraz gór Beskidu Śląskiego, wysokie walory przyrodnicze – lasy, • Specyficzne położenie na obszarze dwóch zlewni wód - Olza do Morza Bałtyckiego, Czadeczką do Morza Czarnego, • Położenie przygraniczne (Polska–Czechy–Słowacja) – „Trójstyk” jako symboliczny i turystyczny atut. • Specyficzny mikroklimat sprzyjający turystyce i rekreacji, czyste środowisko w porównaniu z resztą woj. śląskiego. • Bioróżnorodność i zasoby leśne, bogactwo zieleni oraz zróżnicowana roślinność, • Potencjał ekoturystyki. • Dbłość mieszkańców o zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i historycznego
	• Sezonowe zanieczyszczenie powietrza (niska emisja). • Ograniczone zasoby wodne; w okresie letnim problem z ciągłością dostaw wody. • Degradacja środowiska przez turystykę. • Niewystarczające wykorzystanie OZE. • Zmiana drzewostanu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, źródeł gminnych oraz konsultacji społecznych

Obszar	Szanse	Zagrożenia
<i>Społeczny</i>	• Programy UE i krajowe wspierające integrację społeczną. • Rosnące zainteresowanie kulturą regionalną. • Rozwój współpracy transgranicznej. • Rozwój usług opiekuńczych i zdrowotnych. • Rozwój zjawiska pracy zdalnej. • Rozwój dziennych form wsparcia dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.	• Postępująca depopulacja i utrata młodego potencjału. • Zmniejszające się zainteresowanie młodzieży tradycją, , gwarą, obrzędowością. • Migracje sezonowe mogące prowadzić do osłabienia więzi społecznych. • Ryzyko marginalizacji wobec silniejszych ośrodków (możliwy odpływ kapitału ludzkiego i wzrost uzależnienia funkcjonalnego). • Rosnąca dostępność do używek, w tym związana z przygranicznym położeniem. • Konsekwencje wojny wpływające na pogorszenie poczucia bezpieczeństwa społecznego.
<i>Gospodarczy</i>	• Wzrost zainteresowania turystyką ekologiczną i kulturową. • Fundusze UE na gospodarkę niskoemisyjną i turystykę. • Wspólne produkty turystyczne z Czechami i Słowacją. • Promocja produktów regionalnych w Europie i na świecie.	• Wysokie koszty energii i inflacja. • Kryzysy gospodarcze i geopolityczne. • Konkurencja ze strony sąsiednich gmin turystycznych. • Zależność od turystyki. • Konkurencja ze strony innych podmiotów o środki na rozwój.
<i>Przestrzenny</i>	• Rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej w regionie. • Środki UE na transport publiczny i infrastrukturę. • Integracja przestrzenna w ramach Euroregionu. • Zainteresowanie osiedlaniem się w terenach atrakcyjnych środowiskowo i turystycznie .	• Suburbanizacja. • Wzrost ruchu samochodowego. • Degradacja przestrzeni turystycznej. • Przeciążenie infrastruktury w sezonie.
<i>Klimatyczno-środowiskowy</i>	• Programy krajowe i unijne dla ochrony środowiska. • Rosnące zainteresowanie ekoturystyką. • Edukacja ekologiczna i promocja OZE.	• Zmiany klimatyczne – powódzie, susze. • Presja turystyczna na obszary chronione. • Degradacja lasów i utrata bioróżnorodności. • Wysokie koszty dostosowania do wymogów ekologicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, źródeł gminnych oraz konsultacji społecznych

1.4 ANALIZA UWARUNKOWAŃ OTOCZENIA

Analiza STEEP wskazuje na kluczowe procesy i czynniki otoczenia gminy Istebna wpływające na jej funkcjonowanie i rozwój. Uwzględnia ona pięć kluczowych obszarów: społeczny, technologiczny, ekonomiczny, środowiskowy (w tym klimatyczny) oraz polityczny.

W analizie przyjęto szeroką perspektywę – od uwarunkowań na poziomie powiatu cieszyńskiego, poprzez województwo śląskie i południową Polskę, aż po czynniki krajowe i europejskie. Taki układ pozwala połączyć zjawiska lokalne z szerszymi procesami.

Zidentyfikowane w analizie elementy wyznaczają ramy, w jakich mogą rozwijać się lokalne inicjatywy, kierunki strategiczne i projekty.

Tabela 8 Analiza STEEP otoczenia gminy Istebna

Obszar	Powiat i region	Kraj i Europa
<i>Społeczne (S)</i>	- Starzenie się ludności i wzrost udziału osób starszych. - Odływ młodzieży do dużych miast i za granicę. - Silne więzi wspólnotowe na wsiach, - Dwujęzyczność w rejonie przygranicznym. - Rosnące znaczenie edukacji transgranicznej.	- Spadek liczby ludności w Polsce i w regionie. - Migracje zarobkowe wewnątrz UE. - Rosnące zainteresowanie kulturą ludową i turystyką lokalną. - Programy UE wspierające integrację społeczną i współpracę transgraniczną.
<i>Technologiczne (T)</i>	- Cyfryzacja administracji, ale zróżnicowana jakość usług. - Rozwój sieci szerokopasmowego internetu. - Nowoczesne technologie w turystyce (rezerwacje online, systemy informacji).	- Krajowe programy cyfryzacji (Polska Cyfrowa). - Rozwój elektromobilności i transportu niskoemisyjnego. - Unijne wsparcie dla transformacji cyfrowej.
<i>Ekonomiczne (E)</i>	- Zróżnicowana gospodarka powiatu: przemysł, usługi, turystyka. - Mobilność pracowników – zatrudnienie w Czechach i na Słowacji. - Wzrost znaczenia turystyki w Beskidzie Śląskim.	- Wysoka inflacja i koszty energii w Polsce. - Wsparcie UE dla obszarów wiejskich i turystyki. - Rozwój zielonej gospodarki i ekonomii obiegu zamkniętego. - Globalne zaburzenia łańcuchów dostaw, wojna w Ukrainie.
<i>Środowiskowe (E)</i>	- Cenne zasoby przyrodnicze: Beskidy, parki, rezerваты. - Zanieczyszczenie powietrza (niska emisja).	- Transformacja energetyczna Polski – odchodzenie od węgla. - Działania na rzecz redukcji emisji, ochrony bioróżnorodności.

Polityczne (P)	• Presja turystyczna i degradacja środowiska. • Regionalne programy antysmogowe.	• Zmiany klimatyczne – ryzyko susz i powodzi. • Rosnące znaczenie ekoturystyki.
	• Rola Euroregionu we współpracy transgranicznej. • Plany i działania na szczeblu regionalnym wspierające turystykę i transformację energetyczną.	• Programy krajowe (PROW, KPO) wspierające obszary wiejskie. • Polityka UE sprzyjająca pograniczom i regionom górskim. • Geopolityczne wyzwania – wojna w Ukrainie, kryzysy migracyjne.

Źródło: opracowanie własne

2. PRIORYTETY STRATEGICZNE GMINY ISTEbNA

Strategiczny rozwój gminy Istebna opiera się na trzech współzależnych priorytetach obejmujących:

1. **Jakość życia.**
2. **Rozwój gospodarczy.**
3. **Spółeczność lokalną.**

Współzależność priorytetów oznacza, że realizacja każdego z nich wspierać powinna osiągnięcie pozytywnych wartości mieszczących się w pozostałych dwóch priorytetach.

Ponadto, ze względu na unikatowość kulturowo-przyrodniczą gminy przyjęto czwarty priorytet o charakterze horyzontalnym, przenikający pozostałe priorytety, którym jest:

4. **Rozwój zrównoważony.**

Rysunek 1 Priorytety strategiczne gminy Istebna

W podstawowym ujęciu, kolejne priorytety obejmują zagadnienia przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 9 Zawartość priorytetów strategicznych gminy Istebna

<i>Jakość życia</i>	▪ rozwój lokalnej infrastruktury komunalnej ▪ dostępność transportowa ▪ usługi społeczne ▪ przyjazna przestrzeń oraz w zakresie rozwoju zrównoważonego ▪ czyste środowisko ▪ wykorzystywanie górskiego charakteru gminy
<i>Rozwój gospodarczy</i>	▪ przedsiębiorczość lokalna ▪ produkty tradycyjne regionu ▪ turystyka i rekreacja oraz w zakresie rozwoju zrównoważonego ▪ ograniczanie negatywnego wpływu funkcji gospodarczych na wartości przyrodnicze i kulturowe
<i>Spółeczność lokalna</i>	▪ integracja mieszkańców i utożsamienie z gminą ▪ aktywność społeczna ▪ partycypacja mieszkańców w kształtowaniu rozwoju lokalnego oraz w zakresie rozwoju zrównoważonego ▪ zachowanie i ożywianie dziedzictwa kulturowego
<i>Rozwój zrównoważony</i>	▪ świadomość i postawy mieszkańców w zakresie rozwoju zrównoważonego ▪ ochrona krajobrazu ▪ pielęgnowanie dziedzictwa przyrodniczego oraz materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego ▪ zielone technologie

źródło: zawartość priorytetów określono na podstawie wyników warsztatów strategicznych

3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W nawiązaniu do priorytetów oraz ich treści sformułowano zbiór celów strategicznych i odpowiadających im celów operacyjnych. Perspektywa czasowa celów strategicznych sięga zasadniczo roku 2035. Należy jednak zaznaczyć, że sformułowane cele mają charakter „ponadczasowy”; oznacza to, że pozostaną aktualne także w horyzoncie dłuższym niż generalny okres wdrażania strategii. Cele operacyjne obejmują analogiczną perspektywę wskazując – wynikające z aktualnej diagnozy – punkty ciężkości w osiągnięciu celów strategicznych.

Tabela 10 Struktura celów strategicznych i celów operacyjnych gminy Istebna

Cele strategiczne	Cele operacyjne
<i>C1. Atrakcyjne warunki życia kształtowane z uwzględnieniem potrzeb różnych grup mieszkańców.</i>	<i>C1.1. Dostępność usług i udogodnień wspierających codzienne funkcjonowanie i rozwój mieszkańców. C1.2. Dogodne połączenia transportowe poprawiające spójność komunikacyjną gminy oraz dostępność mieszkańców do usług i rynku pracy w otoczeniu. C1.3. Unikatowe walory kulturowe i przyrodnicze oraz funkcje i udogodnienia kreujące atrakcyjność i przyjazność przestrzeni gminy dla mieszkańców i odwiedzających.</i>
<i>C2. Lokalna gospodarka zapewniająca bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańców i stabilność finansową gminy.</i>	<i>C2.1. Przedsiębiorczość i innowacyjność mieszkańców napędzająca rozwój społeczno-ekonomiczny gminy. C2.2. Wysokie kompetencje zawodowe mieszkańców dostosowywane do zmieniających się wymagań współczesnego rynku pracy. C2.3. Rozwijające się branże wykorzystujące atuty przyrodniczo-kulturowe gminy, w tym turystyka i rekreacja, rolnictwo, rozpoznawalne w regionie produkty rzemieślnicze i ekologiczne.</i>
<i>C3. Aktywna, zintegrowana i wiążąca swoją przyszłość z gminą społeczność lokalna.</i>	<i>C3.1. Silna tożsamość lokalna, więzi sąsiedzkie, odpowiedzialność mieszkańców za przyszłość gminy i wspólnoty lokalnej. C3.2. Rozwijający się sektor obywatelski oraz dogodne warunki dla realizacji inicjatyw mieszkańców. C3.3. Partycypacja mieszkańców w procesach decyzyjnych w gminie.</i>
<i>C4. Zachowanie równowagi między rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną przyrody i dziedzictwa kulturowego gminy.</i>	<i>C4.1. Technologiczne, organizacyjne i regulacyjne warunki dla realizacji zasad rozwoju zrównoważonego. C4.2. Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie rozwoju zrównoważonego. C4.3. Gmina Istebna i jej dziedzictwo ważnym elementem atrakcyjności wizerunkowej subregionu i województwa śląskiego.</i>

4. KIERUNKI I PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE

Cele operacyjne będą osiągnęte poprzez realizację kierunków i przedsięwzięć stanowiących fundament wdrażania strategii.

Model realizacji kierunków i przedsięwzięć strategicznych

- przygotowywanie w kolejnych horyzontach implementacji strategii szczegółowych projektów wpisujących się w strukturę celów i kierunków,
- wspieranie partnerstw rozumianych jako włączanie w realizację strategii nie tylko sektora publicznego, ale także biznesowego i obywatelskiego,
- montaż finansowy łączący środki z różnych źródeł,
- współpraca z partnerami w otoczeniu dla nadawania części przedsięwzięć rangi ponadlokalnej.

Tabela 11 Zawartość priorytetów strategicznych gminy Istebna

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI I PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE
C1.1. <i>Dostępność usług i udogodnień wspierających codzienne funkcjonowanie i rozwój mieszkańców.</i>	K.1. Poszerzanie, z uwzględnieniem procesów demograficznych, infrastrukturalnej i organizacyjnej dostępności mieszkańców do usług społecznych – w tym edukacyjnych, zdrowotnych, opiekuńczych – a także utworzenie Centrum Usług Społecznych. K.2. Wzbogacanie infrastruktury społecznej o nowe obiekty (w zależności od możliwości finansowane lub współfinansowane ze źródeł zewnętrznych) – Dienne domy wsparcia, Kluby Seniora, świetlice środowiskowe. K.3. Wzbogacanie oferty spędzania czasu wolnego: kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej (w tym Multipark na Jasnowicach, modernizacja Amfiteatru pod skocznia, Kompleks Rekreacyjno-Sportowy Istebna Zaolzie, Amfiteatr pod skocznia). K.4. Rozwój narzędzi cyfrowych ułatwiających mieszkańcom korzystanie z udogodnień w gminie i w sąsiednich miastach. K.5. Wdrażanie narzędzi inteligentnego zarządzania usługami publicznymi i zasobami gminy. K.6. Rozwój infrastruktury komunalnej wspierającej zrównoważone mieszkalnictwo i funkcjonowanie gospodarstw domowych (w

C1.2. Dogodne połączenia transportowe poprawiające spójność komunikacyjną gminy oraz dostępność mieszkańców do usług i rynku pracy w otoczeniu.

tym uzupełnienie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacja oczyszczalni ścieków

K.7. Wykorzystanie nieużytkowanych lub nie w pełni wykorzystywanych obiektów na cele społeczne oraz mieszkania komunalne.

K.8. Działania na rzecz podnoszenia odporności gminy na zagrożenia i kryzysy o różnych źródłach (w tym ekstremalne zjawiska pogodowe, ataki hybrydowe, zagrożenia wojenne i inne).

K.9. Realizacja kluczowych inwestycji drogowych (w tym droga Istebna-Zaolzie etap III) wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

K.10. Rozwój infrastruktury zrównoważonego transportu, w tym rozwiązań w zakresie transportu publicznego (szczególnie z uwzględnieniem potrzeb seniorów oraz młodzieży), elektromobilności oraz infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowej (w tym: wyznaczanie i realizacja tras, oznakowanie, miejsca obsługi rowerzystów).

K.11. Wspieranie przedsięwzięć na rzecz integrowania lokalnej infrastruktury transportowej z systemami w subregionie i regionie, w tym z uwzględnieniem powiązań transgranicznych.

K.12. Działania wspierające bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

C1.3. Unikatowe walory kulturowe i przyrodnicze oraz funkcje i udogodnienia kreujące atrakcyjność i przyjazność przestrzeni gminy dla mieszkańców i odwiedzających.

K.13. Podnoszenie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych:

- dostosowywanie przestrzeni publicznych do potrzeb różnych grup mieszkańców i zmieniających się stylów życia,
- podnoszenie atrakcyjności centrów wsi oraz upiększenie terenów wspólnych z zachowaniem góralskiego charakteru,
- likwidacja barier ograniczających dostępność obiektów i przestrzeni publicznych osobom o szczególnych potrzebach,
- wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego przestrzeni publicznych,
- zalesianie nieużytków oraz wprowadzanie elementów błękitnej i zielonej infrastruktury dla urozmaicenia przestrzeni publicznych gminy.

K.14. Tworzenie i podnoszenie jakości przestrzeni rekreacyjnych wspierających zachowanie kondycji zdrowotnej i integrację mieszkańców.

K.15. Zapewnianie bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych, w tym potencjalnie generowanych przez rozwój ruchu turystycznego (np.

C2.1. Przedsiębiorczość i innowacyjność mieszkańców napędzająca rozwój społeczno-ekonomiczny gminy.

C2.2. Wysokie kompetencje zawodowe mieszkańców dostosowywane do zmieniających się wymagań współczesnego rynku pracy.

C2.3. Rozwijające się branże wykorzystujące atuty przyrodniczo-kulturowe gminy, w tym turystyka i rekreacja, rolnictwo, rozpoznawalne w regionie produkty rzemieślnicze i ekologiczne.

monitoring, rozbudowa dróg oraz chodników wraz z elementami podnoszącymi bezpieczeństwo).

K.16. Kształtowanie świadomości w zakresie walorów i wartości krajobrazowych

K.17. Kreowanie przestrzeni dla rozwoju przedsiębiorstw.

K.18. Uzupełnianie infrastruktury technicznej umożliwiającej rozwój biznesu w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego.

K.19. Promowanie liderów lokalnego biznesu.

K.20. Wspieranie działań na rzecz integracji przedsiębiorców lokalnych oraz ich udziału w kreowaniu polityki lokalnej, w tym w kreowaniu gospodarczego wizerunku gminy oraz promowaniu produktów lokalnych.

K.21. Wspieranie inicjatyw w zakresie działalności opiekuńczej, rehabilitacyjnej oraz socjalnej.

K.22. Wspieranie inicjatyw opierających się na specyfice regionalnej (doradztwo, podnoszenie kompetencji, sieciowanie oferty itp.).

K.23. Wspieranie inicjatyw podnoszących kompetencje mieszkańców (np. cyfrowe) ułatwiające funkcjonowanie we współczesnym świecie,

K.24. Poszerzanie dostępności oferty kształcenia przez całe życie, w tym realizowanej online

K.25. Wykorzystywanie walorów gminy górskiej dla rozwoju typów turystyki aktywnej i edukacyjnej:

- wzbogacanie oferty turystycznej gminy we współpracy z partnerami w bezpośrednim otoczeniu,
- rozwój szlaków turystycznych łączących atrakcje gminy i wspierających organizację zrównoważonego ruchu turystycznego,
- podnoszenie atrakcyjności turystycznej poprzez działania eksponujące atuty gminy – akcje i wydarzenia, ekspozycje i miejsca promocji lokalnej kultury, ścieżki dydaktyczne i punkty widokowe,
- promowanie oferty turystycznej w Internecie

K.26. Kreowanie marki gminy Istebna:

- cykliczne wydarzenia składające się na kalendarz imprez (w tym o znaczeniu ponadlokalnym), promujących gminę i produkty lokalne,
- współpraca firm turystycznych, rzemiosła, rolnictwa oraz organizacji pozarządowych w tworzeniu pakietowych produktów gminy,

	– promocja gminy jako miejsca wytwarzania i sprzedaży produktów ekologicznych, pasterstwa i rzemiosła tradycyjnego.
C3.1. <i>Silna tożsamość lokalna, więzi sąsiedzkie, odpowiedzialność mieszkańców za przyszłość gminy i wspólnoty lokalnej.</i>	K.27. Wspieranie inicjatyw lokalnych związanych z dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym. K.28. Wspieranie inicjatyw związanych z regionalizmem i historią poszczególnych miejscowości i gminy. K.29. Działania wspierające integrację międzypokoleniową mieszkańców. K.30. Działania na rzecz aktywizacji i integracji seniorów. K.31. Wspieranie oddolnych inicjatyw dzieci i młodzieży oraz działań prowadzących do utożsamiania młodych ze swoją gminą.
C3.2. <i>Rozwijający się sektor obywatelski oraz dogodne warunki dla realizacji inicjatyw mieszkańców.</i>	K.32. Wspieranie inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej. K.33. Podejmowanie partnerskich projektów gminy z organizacjami pozarządowymi, w tym realizacja części usług społecznych w formule partnerstwa publiczno-społecznego. K.34. Wspieranie warunków dla realizacji działań społecznych – lokalowe, doradcze, finansowe, organizacyjne itp. K.35. Promowanie środowisk liderek aktywnie działających na rzecz rozwoju gminy i wspólnot lokalnych.
C3.3. <i>Partycypacja mieszkańców w procesach decyzyjnych w gminie.</i>	K.36. Poszerzanie zakresu narzędzi komunikacji z mieszkańcami uwzględniających specyfikę różnych grup społecznych.
C4.1. <i>Technologiczne, organizacyjne i regulacyjne warunki dla realizacji zasad rozwoju zrównoważonego</i>	K.37. Działania wspierające wdrażanie rozwiązań proekologicznych w gospodarstwach domowych, gospodarstwach rolnych i firmach. K.38. Poszerzanie dostępu do infrastruktury technicznej i rozwiązań organizacyjnych ograniczających antropopresję na środowisko i przestrzeń gminy, w tym: – budowa ujęć wody, – budowa zbiorników retencyjnych, – modernizacja oczyszczalni ścieków, – rozbudowa PSZOK. K.39. Regulacje wspierające ochronę cennych terenów przyrodniczych.
C4.2. <i>Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie rozwoju zrównoważonego.</i>	K.40. Działania edukacyjne i popularyzatorskie w zakresie wiedzy o dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym gminy oraz zachowaniach wspierających zrównoważony rozwój gminy.
C4.3. <i>Gmina Istebna i jej dziedzictwo ważnym elementem atrakcyjności wizerunkowej subregionu i województwa śląskiego.</i>	K.41. Ekspozowanie w przestrzeni gminy obiektów historycznych i symbolicznych. K.42. Wspieranie aktywności badawczych i popularyzatorskich w zakresie walorów

przyrodniczych i kulturowych gminy oraz ich upowszechnianie w skali regionalnej i ponadregionalnej (np. wydarzenia, publikacje).

K.43. Poprawa widoczności gminy i jej atutów w przestrzeni wirtualnej.

5. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Skuteczna realizacja Strategii Rozwoju Gminy Istebna wymaga nie tylko dobrze zaplanowanych działań, lecz także sprawnego systemu ich monitorowania i oceny. Tylko w ten sposób można zagwarantować, że podejmowane działania będą odpowiadały na rzeczywiste potrzeby mieszkańców, a sama strategia pozostanie dokumentem żywym i dostosowanym do zmieniających się warunków społecznych, gospodarczych czy środowiskowych.

Kluczowym elementem tego procesu jest stworzenie przejrzystego i funkcjonalnego mechanizmu monitoringu oraz ewaluacji. System ten powinien umożliwiać nie tylko bieżące śledzenie postępów w realizacji poszczególnych celów, ale również identyfikację obszarów problemowych i formułowanie rekomendacji dla dalszych działań. Dzięki temu gmina zyska możliwość szybkiego reagowania na wyzwania oraz skuteczniejszego wykorzystania dostępnych zasobów.

Ważnym kontekstem jest także ustawowy obowiązek przygotowywania Raportu o stanie gminy. Aby dokument ten miał realną wartość, proces monitorowania strategii powinien zostać ściśle powiązany z systemem sprawozdawczości i stanowić integralną część corocznej analizy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Raport powinien prezentować pełny zestaw przypisanych do celów strategicznych. Pozwoli to nie tylko ocenić, w jakim stopniu działania zostały zrealizowane, ale również zrozumieć, jaki miały one faktyczny wpływ na życie mieszkańców, kondycję lokalnej gospodarki oraz stan środowiska naturalnego.

Dobrze zaprojektowany system monitoringu i ewaluacji, oparty na rzetelnych danych, analizach oraz regularnym raportowaniu, stanie się istotnym narzędziem zarządzania gminą. Z jednej strony ułatwi podejmowanie decyzji strategicznych i racjonalne gospodarowanie środkami, z drugiej – zwiększy przejrzystość działań administracji oraz wzmocni zaufanie mieszkańców do władz samorządowych. W dłuższej perspektywie przyczyni się to do stabilnego i zrównoważonego rozwoju gminy, opartego na partnerskiej współpracy władz, mieszkańców i lokalnych instytucji.

Tabela 12 Rezultaty i wskaźniki monitorowania

Cel strategiczny	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki (GUS/BDL)
C.1 Atrakcyjne warunki życia kształtowane z uwzględnieniem potrzeb różnych grup mieszkańców	- Poprawa jakości i dostępności infrastruktury technicznej i społecznej - Wzrost poziomu satysfakcji mieszkańców z warunków życia - Zwiększona dostępność usług publicznych (edukacja, zdrowie, kultura)	- liczba mieszkańców na 1 lekarza podstawowej opieki zdrowotnej - liczba miejsc w przedszkolach na 100 dzieci w wieku 3–6 lat - powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania (m² na 1000 mieszkańców) - odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (%)
C.2 Lokalna gospodarka zapewniająca bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańców i stabilność finansową gminy	- Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w gminie - Zwiększenie zatrudnienia w sektorach pozarolniczych - Stabilne i rosnące dochody własne gminy - Dywersyfikacja źródeł utrzymania mieszkańców	- liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców - wskaźnik przedsiębiorczości (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym) - dochody własne gminy na 1 mieszkańca (zł) - udział dochodów własnych w dochodach ogółem gminy (%)
C.3 Aktywna, zintegrowana i wiążąca swoją przyszłość z gminą społeczność lokalna	- Wzrost aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców - Rozwój oferty w zakresie kultury, sportu i rekreacji - Wzrost identyfikacji mieszkańców z gminą i zmniejszenie odpływu migracyjnego - Lepsza współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi	- liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców - frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych (%) - liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych i sportowych (na 100 mieszkańców) - saldo migracji na 1000 mieszkańców
C.4 Zachowanie równowagi między rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną przyrody i dziedzictwa kulturowego gminy	- Zwiększona ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako ośrodka turystyki zrównoważonej i kulturowej - Lepsze wykorzystanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego - Ograniczenie presji inwestycyjnej na obszary cenne przyrodniczo	- udział terenów objętych formami ochrony przyrody w powierzchni ogółem (%) - liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych ogółem i na 100 mieszkańców - liczba obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru / ewidencji zabytków - liczba podmiotów gospodarki narodowej w sekcji „H – gastronomia i zakwaterowanie” na 10 tys. mieszkańców - ilość odpadów komunalnych zebranych na 1 mieszkańca (kg)

Źródło: opracowanie własne

6. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

W toku określania modelu funkcjonalno-przestrzennego gminy, poza wynikami diagnozy strategicznej obejmujących zarówno potencjału i deficytów gminy Istebna, aspiracji mieszkańców oraz uwarunkowań zewnętrznych istotnym elementem jest zakres polityki państwa odnoszącej się do aspektów gospodarki wodnej, przeciwdziałania suszy oraz powodzi a także prowadzona polityka przestrzenna w gminie określona w jej dokumentach planistycznych w tym w szczególności w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Istebna¹.

Struktura osadnicza gminy Istebna jest w znacznym stopniu zdeterminowana przez środowisko przyrodnicze. Zarówno ukształtowanie terenu jak i zwarte kompleksy leśne uniemożliwiają zasiedlenie północnej i południowo-zachodniej części gminy. Występująca na terenie gminy zabudowa w większości stanowi zabudowę siedliskową, zagrodową, kształtowaną na tradycyjnym czworoboku. Uzupełniającą formę zabudowy stanowi mieszkalnictwo jednorodzinne oraz obiekty turystyczne zbiorowego zakwaterowania. Krajobraz wsi urozmaicają kościoły i kaplice dające świadectwo tradycji i historii regionu.

Na terenie gminy Istebna występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych. Zjawiska te zostały szczegółowo skartowane przez Państwowy Instytut Geologiczny i są istotnym elementem lokalnych uwarunkowań przyrodniczych². Naturalnymi strefami zagrożeń są tereny o dużych spadkach, typowe dla rzeźby Beskidu Śląskiego, zwłaszcza stoki pozbawione trwałej szaty roślinnej. W takich miejscach, przy intensywnych opadach i zwiększonej infiltracji wód, dochodzi do największego ryzyka uruchamiania się ruchów masowych.

Dodatkowym czynnikiem sprzyjającym powstawaniu osuwisk jest budowa geologiczna – w rejonie Istebnej występują warstwy skalne ułożone zgodnie z kierunkiem upadu, które tworzą naturalne powierzchnie poślizgu dla nadległych utworów. Osuwiska nasilają się również w wyniku działalności człowieka. Do najważniejszych czynników antropogenicznych należą prace ziemne prowadzone na stokach, wykonywanie głębokich wykopów pod drogi, budynki i infrastrukturę, a także niewłaściwe odwodnienie stoków, które prowadzi do destabilizacji gruntu.

Na terenach osuwiskowych zasadne jest wprowadzenie rozwiązań przestrzennych wzmacniających stabilność gruntu, w szczególności poprzez zwiększenie udziału zieleni o funkcji ochronnej i wzmacniającej (z uwzględnieniem charakteru i ograniczeń terenów Natura 2000). W takich obszarach ewentualne działki budowlane powinny charakteryzować się większą powierzchnią oraz wysokim

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Istebna przyjętego Uchwałą Nr XXXVI/342/2014 Rady Gminy Istebna z dnia 30 czerwca 2014 r. z późn. zm.

² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Istebna przyjętego Uchwałą Nr XXXVI/342/2014 Rady Gminy Istebna z dnia 30 czerwca 2014 r. z późn. zm.

udziałem terenów biologicznie czynnych, co pozwoli zarówno ograniczać presję inwestycyjną, jak i poprawiać bezpieczeństwo zagospodarowania.

Jednocześnie, w uzasadnionych przypadkach, dopuszcza się wykorzystanie nowych terenów na potrzeby mieszkaniowe w ramach obowiązujących przepisów prawa, szczególnie tam, gdzie uwarunkowania lokalizacyjne (np. dostęp do infrastruktury, korzystne położenie względem istniejącej zabudowy) wskazują na realny potencjał rozwojowy. Tereny te mogą stanowić atrakcyjną ofertę osiedleńczą, pod warunkiem zachowania zasad bezpieczeństwa i ładu przestrzennego.

Proponowane kierunki rozwoju przestrzennego gminy Istebna wynikają nie z potrzeby ekspansji osadniczej, lecz z konieczności jakościowej korekty istniejących założeń planistycznych. Pomimo formalnego zabezpieczenia odpowiedniej ilości terenów mieszkaniowych w obowiązujących dokumentach planistycznych, znaczna ich część pozostaje faktycznie niedostępna dla inwestorów. Wynika to z szeregu barier, takich jak brak dostępu do dróg publicznych, niedostateczne uzbrojenie w infrastrukturę techniczną (woda, kanalizacja, energia), rozdrobnienie struktury własnościowej czy brak woli właścicieli do podjęcia inwestycji. W konsekwencji tereny te nie stanowią realnej rezerwy inwestycyjnej w perspektywie najbliższych lat, mimo że formalnie wypełniają bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Istotnym argumentem jest również racjonalność ekonomiczna gospodarowania przestrzenią. Nowo wyznaczone lub przekształcane tereny zabudowy często zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej infrastruktury technicznej, co znacząco ogranicza koszty ich zagospodarowania. W przeciwieństwie do tego, część terenów już przeznaczonych pod zabudowę wymagałaby znacznych nakładów inwestycyjnych, które w obecnych warunkach są ekonomicznie nieuzasadnione, a jednocześnie niemożliwe do wycofania z planów ze względu na potencjalne roszczenia właścicieli.

Kolejnym aspektem jest potrzeba „odblokowania” lokalnego rynku nieruchomości. W sytuacji ograniczonej dostępności działek budowlanych „tu i teraz”, mieszkańcy gminy zmuszeni są do poszukiwania możliwości inwestycyjnych poza jej granicami. Prowadzi to do odpływu ludności, rozpraszania zabudowy oraz narastającej presji społecznej na zmianę polityki przestrzennej.

Należy również uwzględnić zjawisko ograniczonej rotacji gruntów. Część terenów przeznaczonych pod zabudowę pozostaje niezagospodarowana długoterminowo (np. z powodów spekulacyjnych lub sukcesyjnych), co dodatkowo zmniejsza ich realną dostępność. W związku z tym uzasadnione jest utrzymanie pewnej nadpodaży terenów budowlanych, umożliwiającej sprawne funkcjonowanie lokalnego rynku.

W tym kontekście proponowane działania należy interpretować jako racjonalizację i urealnienie polityki przestrzennej gminy, a nie jako próbę zwiększania skali urbanizacji w oderwaniu od trendów demograficznych. Ich celem jest poprawa dostępności terenów inwestycyjnych, efektywne

wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej gminy Istebna przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Ograniczanie ryzyka wymaga stosowania działań profilaktycznych. Należy w szczególności prowadzić zrównoważoną gospodarkę rolną na terenach o dużych nachyleniach, unikać nadmiernego odlesiania i dbać o utrzymanie trwałej roślinności, która stabilizuje podłoże. Istotne jest również uporządkowanie gospodarki wodnej – budowa systemów odprowadzania wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący ich infiltrację w głąb stoków. Działania te są szczególnie ważne w rejonach zabudowanych, gdzie potencjalne skutki osuwisk mogą zagrażać infrastrukturze, szlakom komunikacyjnym oraz bezpieczeństwu mieszkańców.

Ze względu na górski charakter gminy Istebna i dynamiczne warunki pogodowe (częste intensywne opady, gwałtowne roztopy) monitoring i właściwe zagospodarowanie stoków stanowią kluczowy element ochrony środowiska oraz planowania przestrzennego.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP)

Celem PZRP jest stworzenie skutecznego zarządzania ryzykiem powodziowym w przyszłości, budując jednocześnie szanse na proaktywne podejście w inicjowaniu i wdrażaniu działań inwestycyjnych oraz instrumentów wspomagających.

Zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Istebna, Sieć rzeczna gminy Istebna jest dobrze rozwinięta i obejmuje głównie cieki o charakterze stałym. Główną rzeką jest Olza, mająca źródła na stokach Gańczorki (ok. 870 m n.p.m.). W początkowym odcinku jej koryto ma spadek przekraczający 15%. Pierwszym większym dopływem jest lewobrzeżna Rastoka (Rdzawka), której źródła znajdują się na zboczach Kociego Zamku (ok. 800 m n.p.m.). Poniżej ujścia potoku Dachtony Olza kieruje się ku północnemu wschodowi. Kolejnymi znaczącymi dopływami są: prawobrzeżny Połomity Wielki z dopływem Szczyrbakula, prawobrzeżny Połomity Mały, a także największy na terenie gminy dopływ – Olecka (źródła na Kiczorze, ok. 975 m n.p.m.), zasilana lewobrzeżnym Pośrednim Potokiem. Do Olzy uchodzą także Prądowniec, Glinianny oraz Dupniański Potok. Górną część zlewni zamykają dwa potoki graniczne: lewobrzeżny Olecka z dopływem Smutnego Potoku oraz prawobrzeżny Bystrzański, do którego wpadają m.in. Potok Jama i Potok Młocisko.

Drugim ważnym ciekiem gminy jest Czadeczką, należąca do zlewiska Morza Czarnego. Jej źródła znajdują się na wysokości ok. 700 m n.p.m. Do istotnych dopływów należą: prawobrzeżne potoki ze stoków Ochodžitej i rejonu Koniakowa, mniejsze dopływy prawe (w tym okresowy Biłkowski), a także lewobrzeżne Gorzołków oraz największa Krężelka (źródła na wysokości ok. 725 m n.p.m. w rejonie Kiczorka Śląskiego).

W zlewni Olzy przeważa odpływ z półrocza zimowego (ponad 55% rocznego). Wyraźnie zaznaczają się dwa wezbrania: roztopowe (marzec–kwiecień, przepływy do 170% średniej) oraz letnie (lipiec, ok. 120%). Najniższe wartości występują jesienią – ok. 60% średniego przepływu. W czasie pomiarów hydrograficznych (28.10.2002 r.) chwilowe przepływy wynosiły od 0,020 m³/s (Dupniański Potok) do 0,950 m³/s (Olza w profilu granicznym).

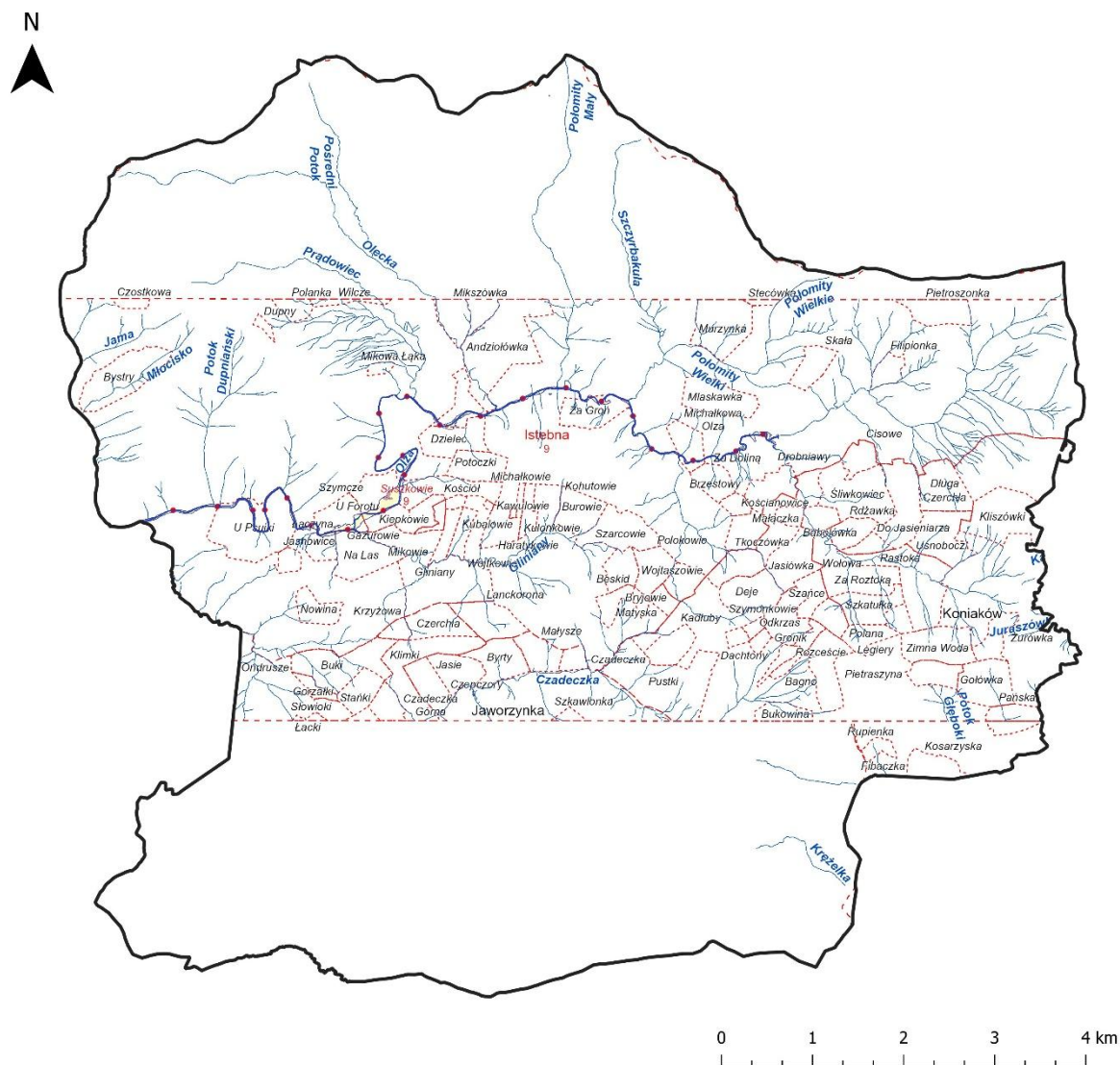
Warunki górskie sprzyjają występowaniu źródeł, młak i wysięków, których gęstość wynosi średnio 4–5 na 1 km². Są to głównie wypływy zwietrzelinowe, cechujące się dużą zmiennością wydajności zależną od opadów atmosferycznych.

Na terenie gminy Istebna występują obszary potencjalnie narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

Zgodnie z ustaw prawo wodne przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią – rozumie się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Mapa 5 Obszary szczególnego zagrożenia powodziowego – prawdopodobieństwo 2%

MRP 0,2% (raz na 500lat) negatywne konsekwencje dla życia i zdrowia ludzi kilometrów rzeki
cieki naturalne i kanały

obszar zagrożenia powodziowego

wał przeciwpowodziowy, zapora boczna

wał przeciwpowodziowy

zapora boczna

miejsowości zagrożone powodzią

miasto, wieś

część miasta, część wsi lub inna wydzielona część miejscowości

budynki

budynki mieszkalne w obszarze zagrożenia powodziowego (głębokość wody < 1 m)

budynki mieszkalne w obszarze zagrożenia powodziowego (głębokość wody < 1 m)

budynki o znaczeniu społecznym w obszarze zagrożenia powodziowego (głębokość wody < 1 m)

budynki o znaczeniu społecznym w obszarze zagrożenia powodziowego (głębokość wody < 1 m)

skorowidz arkuszy

wody powierzchniowe

wartości potencjalnych strat powodziowych

strata

obszary, dla których nie obliczono strat

wartości potencjalnych strat powodziowych <= 1 [mln]

wartości potencjalnych strat powodziowych 1-10 [mln]

wartości potencjalnych strat powodziowych 10-100 [mln]

wartości potencjalnych strat powodziowych 100-1000 [mln]

wartości potencjalnych strat powodziowych > 1000 [mln]

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.isok.gov.pl.

Mapa 6 Obszary szczególnego zagrożenia powodziowego – prawdopodobieństwo 10%

MRP 10% (raz na 10lat) negatywne konsekwencje dla życia i zdrowia ludzi kilometrów rzeki

cieki naturalne i kanały

obszar szczególnego zagrożenia powodzią

wał przeciwpowodziowy, zaporę boczną

wał przeciwpowodziowy

zaporę boczną

miejscowości zagrożone powodzią

miasto, wieś

część miasta, część wsi lub inna wydzielona część miejscowości

budynki

budynki nie w pełni zagrożone powodzią (głębokość wody < 2m)

budynki w pełni zagrożone powodzią (głębokość wody > 2m)

budynki o znaczeniu kulturalnym lub historycznym zagrożone powodzią (głębokość wody > 2m)

budynki o znaczeniu kulturalnym lub historycznym zagrożone powodzią (głębokość wody > 2m)

skorowidz arkuszy

wody powierzchniowe

wartości potencjalnych strat powodziowych

strata, m2

obszary, dla których nie obliczono strat

wartości potencjalnych strat powodziowych <= 1 [m2]

wartości potencjalnych strat powodziowych 2-50 [m2]

wartości potencjalnych strat powodziowych 51-150 [m2]

wartości potencjalnych strat powodziowych 151-300 [m2]

wartości potencjalnych strat powodziowych 301-600 [m2]

wartości potencjalnych strat powodziowych > 600 [m2]

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.isok.gov.pl.

Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza

Na obszarze gminy Istebna można wskazać główne jednolite części wód powierzchniowych, dla których zaplanowano w dokumentach krajowych zbiór działań. Jednolite części wód powierzchniowych w gminie Istebna obejmują:

- Wisła od źródeł do Dobki wraz z Dobką,
- Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna,
- Czadeczka,
- Olza od źródeł do granicy,
- Soła do Wody Ujsolskiej.

Natomiast jednolite części wód podziemnych obejmują:

- GW2000162,
- GW2000158,
- GW6000170,
- GW1000171.

Tabela 13 Jednolite części wód w gminie Istebna wraz ze zbiorem działań podstawowych

Nazwa i Kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny Stan chemiczny Stan ogólny JCWP	Przypisane cele środowiskowe	Kluczowe podstawowe działania
Wisła od źródeł do Dobki wraz z Dobką RW2000042111353	• Ekologiczny: dobry potencjał ekologiczny • Chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego • Ogólny: zły stan wód	• dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	• Działania renaturyzacyjne. • Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. • Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). • Prawidłowe stosowanie środków ochrony roślin dla zapewnienia ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem. • Opracowanie programu poprawy naturalnej retencji leśnej w zlewni JCWP.

Nazwa i Kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny Stan chemiczny Stan ogólny JCWP	Przypisane cele środowiskowe	Kluczowe podstawowe działania
			Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji leśnej w zlewni JCWP.
Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna RW20000421327999	- Ekologiczny: umiarkowany potencjał ekologiczny - Chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego - Ogólny: zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	- Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. - Kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin. - Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych. - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). - Działania renaturyzacyjne. - Opracowanie programu poprawy naturalnej retencji leśnej w zlewni JCWP. - Opracowanie programu poprawy retencji glebowej i krajobrazowej na obszarach rolniczych w zlewni JCWP. - Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia ilości i czasu naturalnej retencji wód na gruntach rolnych w zlewni JCWP.
Czadeczka RW120004824223	- Ekologiczny: słaby stan ekologiczny - Chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego - Ogólny: zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
Olza od źródeł do granicy RW600004114139	Ekologiczny: słaby stan ekologiczny	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji	Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych

Nazwa i Kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny Stan chemiczny Stan ogólny JCWP	Przypisane cele środowiskowe	Kluczowe podstawowe działania
	- Chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego - Ogólny: zły stan wód	ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. - Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność. - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń. - Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
Soła do Wody Ujsolskiej RW200004213219	- Ekologiczny: umiarkowany stan ekologiczny - Chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego - Ogólny: zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	- Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. - Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Kod JCWPd (wody podziemne)	Stan chemiczny, Stan ilościowy, Stan JCWPd	Przypisane cele środowiskowe	Podstawowe działania
GW2000162	Chemiczny: dobry, Ilościowy: dobry, Stan JCWPd: dobry	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych.
GW2000158	Chemiczny: dobry, Ilościowy: dobry, Stan JCWPd: dobry	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych.
GW6000170	Chemiczny: dobry, Ilościowy: dobry, Stan JCWPd: dobry	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych.
GW1000171	Chemiczny: dobry, Ilościowy: dobry,	dobry stan chemiczny,	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych.

	Stan JCWPd: dobry	dobry stan ilościowy	
--	-------------------	----------------------	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy

W *Planie Przeciwdziałania Skutkom Suszy* podkreślono, że susza – obok powodzi – należy do najbardziej dotkliwych i ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko oraz gospodarkę Polski. Jej konsekwencje obejmują zarówno ograniczenie dostępności wody dla mieszkańców i rolnictwa, jak i negatywny wpływ na stan ekosystemów czy funkcjonowanie lokalnych przedsiębiorstw. Zjawisko to, obserwowane z coraz większą intensywnością nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie, stanowi narastające wyzwanie, co znajduje swoje odzwierciedlenie w licznych regulacjach prawnych dotyczących gospodarowania zasobami wodnymi, planowania przestrzennego oraz zarządzania kryzysowego.

Głównym celem Planu jest ograniczenie skutków suszy i minimalizowanie jej negatywnego wpływu na życie społeczne, gospodarkę oraz środowisko przyrodnicze. Cel ten został doprecyzowany poprzez cztery szczegółowe kierunki działań:

- **skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi** w celu zwiększenia ich dostępności,
- **zwiększenie zdolności retencyjnych**, czyli magazynowania wód powierzchniowych i podziemnych,
- **edukację i koordynację działań** związanych z przeciwdziałaniem skutkom suszy, obejmującą zarówno mieszkańców, jak i instytucje odpowiedzialne za gospodarkę wodną,
- **stworzenie systemu realizacji i finansowania działań** służących ochronie przed skutkami suszy.

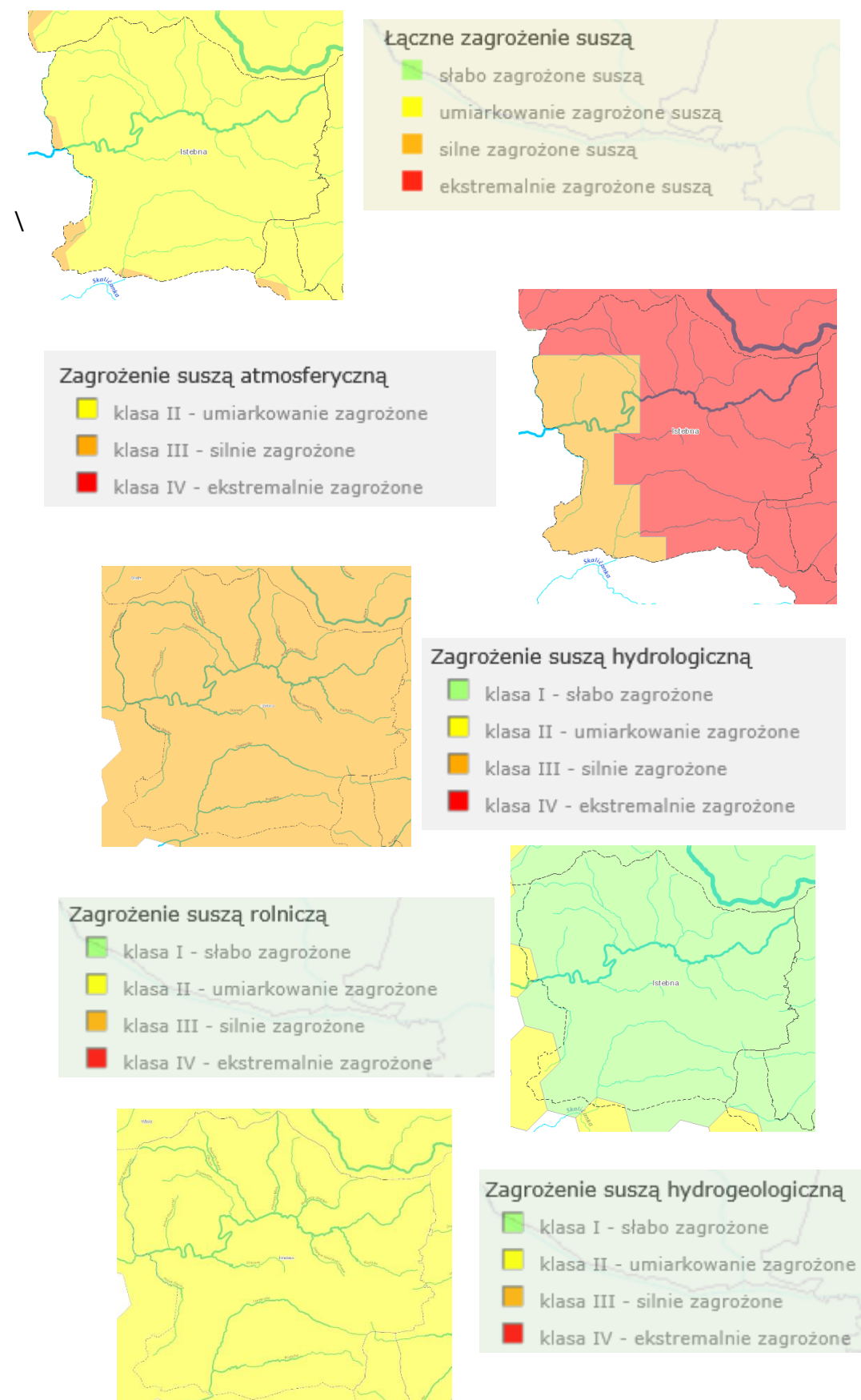
Podstawę dla realizacji Planu stanowi art. 184 ust. 2 ustawy *Prawo wodne*, który wskazuje, że dokument ten powinien obejmować m.in.:

- analizę możliwości zwiększenia dostępnych zasobów wodnych,
- propozycje budowy i modernizacji urządzeń wodnych,
- wskazania niezbędnych zmian w sposobach korzystania z zasobów wodnych oraz w zakresie naturalnej i sztucznej retencji,
- katalog działań mających na celu ograniczenie skutków suszy.

Wskazane w Planie działania obejmują zarówno inwestycje infrastrukturalne, jak i inicjatywy formalne, edukacyjne czy organizacyjne. Dotyczą one m.in. budowy i przebudowy urządzeń wodnych, poprawy systemów retencyjnych, dostosowania sposobów gospodarowania wodą do zmieniających się warunków klimatycznych oraz szerokiej edukacji społecznej. Z perspektywy gminy Istebna działania te mają kluczowe znaczenie – stanowią bowiem istotny element długofalowego rozwoju lokalnego,

zapewniającego bezpieczeństwo mieszkańców i stabilność gospodarczą. Ich realizacja powinna być prowadzona we współpracy z odpowiednimi instytucjami, samorządami i organizacjami branżowymi. Poniżej wskazano konkretne obszary gminy Istebna oraz typy terenów szczególnie narażonych na ryzyko wystąpienia suszy. Stanowią one podstawę do podejmowania działań planistycznych, inwestycyjnych i edukacyjnych, które w przyszłości pozwolą ograniczyć negatywne skutki tego zjawiska i wzmocnić odporność lokalnej społeczności na wyzwania związane ze zmianami klimatycznymi.

Rysunek 2 **Zagrożenie suszą w gminie Istebna**

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.isok.gov.pl.

Wymienione w powyższych dokumentach działania w obszarze gospodarki wodnej, ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy w sposób bezpośredni wpisują się w realizację celów rozwoju gminy Istebna. Działania te stanowią istotny element dążenia do zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy, ochrony jej unikalnych zasobów przyrodniczych oraz poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie bezpieczeństwa i odporności na zmieniające się warunki klimatyczne.

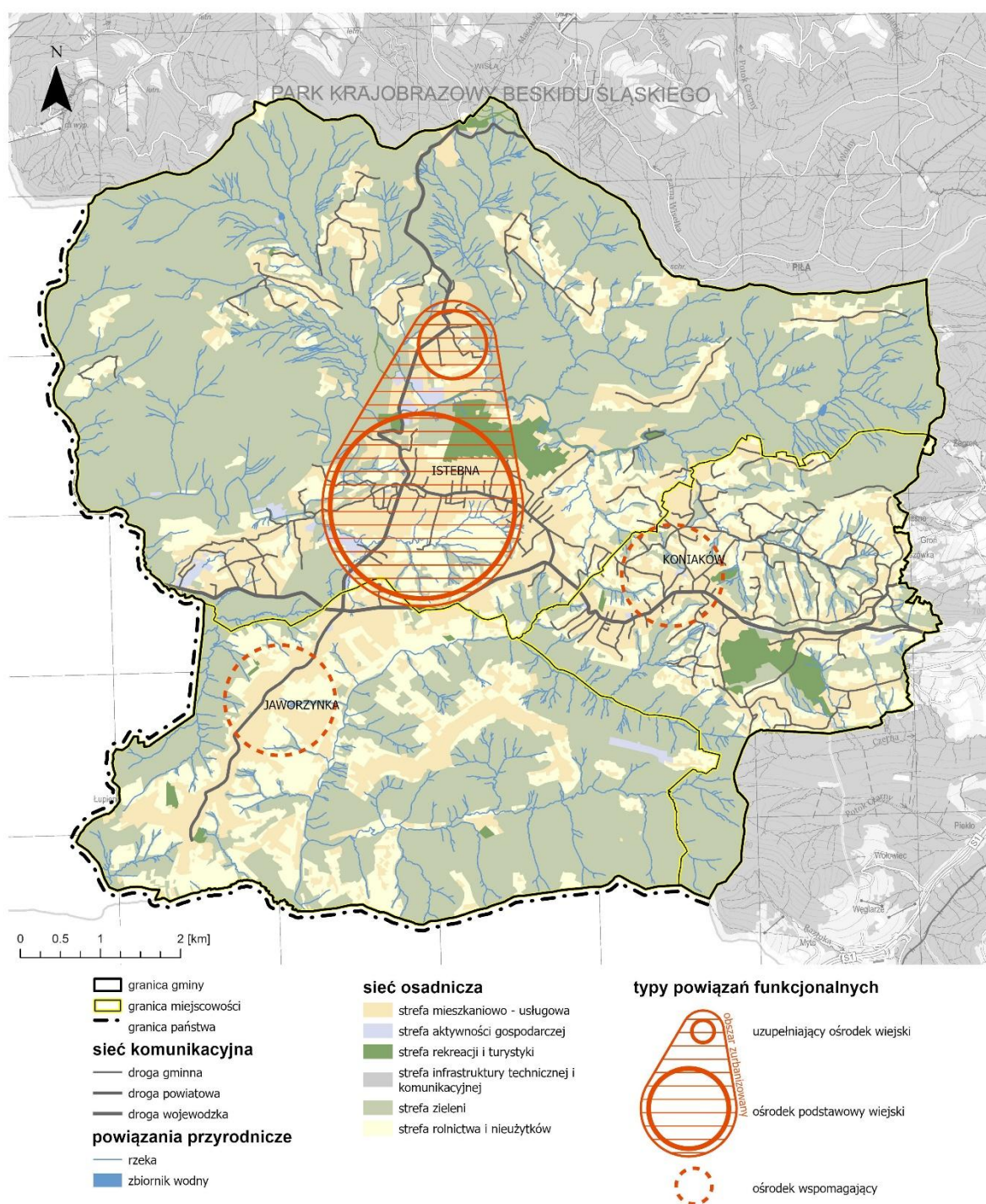
Rozwijane kierunki aktywności powinny być podejmowane w formie spójnych projektów, których celem będzie zarówno ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych, jak i minimalizacja ryzyka związanego z powodzią oraz okresowymi niedoborami wody. Projekty te winny obejmować zarówno inwestycje infrastrukturalne, jak i działania o charakterze organizacyjnym, edukacyjnym czy planistycznym.

Ich realizacja powinna następować w ścisłej współpracy i koordynacji pomiędzy gminą Istebna a innymi podmiotami publicznymi i prywatnymi – w tym jednostkami samorządu terytorialnego wyższego szczebla, instytucjami odpowiedzialnymi za gospodarkę wodną, organizacjami społecznymi oraz sektorem prywatnym. Tylko kompleksowe podejście i zaangażowanie wielu interesariuszy pozwoli osiągnąć zamierzone rezultaty, wspierając zarówno rozwój lokalny, jak i zachowanie atrakcyjności przyrodniczo-krajobrazowej gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym, struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Istebna stanowi docelowy układ podstawowych elementów przestrzeni, które wspólnie kształtują ład przestrzenny, warunki życia mieszkańców oraz potencjał rozwoju społeczno-gospodarczego. W szczególności obejmuje ona:

- a) **strukturę sieci osadniczej** – w gminie Istebna, na którą składają się trzy główne sołectwa: Istebna, Jaworzynka i Koniaków, wraz z ich rozproszoną zabudową, rolą i hierarchią jednostek osadniczych. Układ ten opiera się na tradycyjnym, góralskim modelu osadnictwa, w którym istotną rolę pełnią przysiółki oraz lokalne centra usługowe.

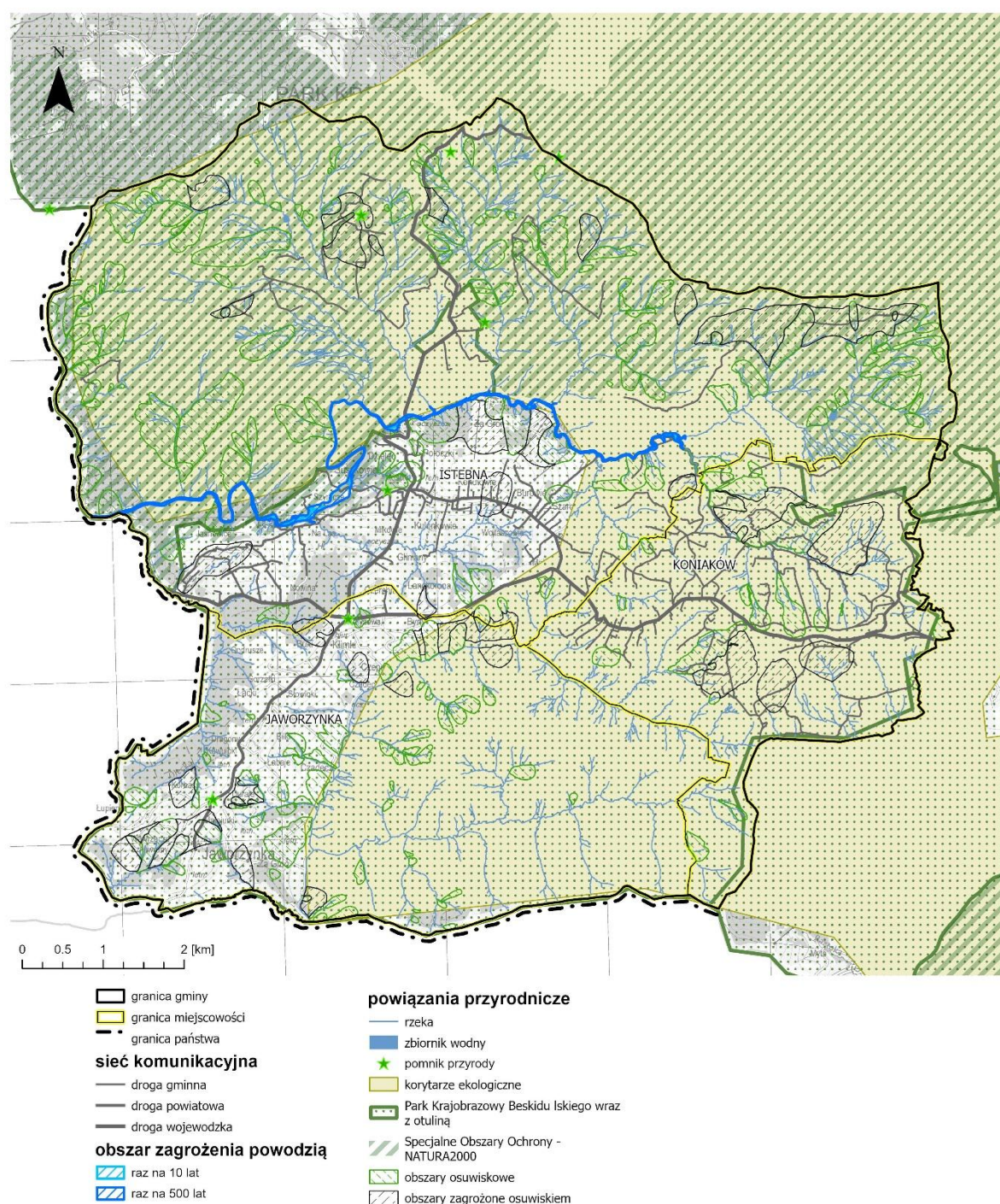
Mapa 7 Typy powiązań funkcjonalnych na tle sieci osadniczej - element modelu funkcjonalno – przestrzennego

Źródło: opracowanie własne

- b) **system powiązań przyrodniczych** – niezwykle cenny ze względu na położenie gminy w Beskidzie Śląskim, w rejonie tzw. Trójwsi. Na system składają się tereny leśne, doliny rzeczne, tereny łąkowe i polany, a także obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych pełniące funkcję korytarzy ekologicznych i stanowiących podstawę zrównoważonego rozwoju.

Mapa 8 System powiązań przyrodniczych - element modelu funkcjonalno-przestrzennego

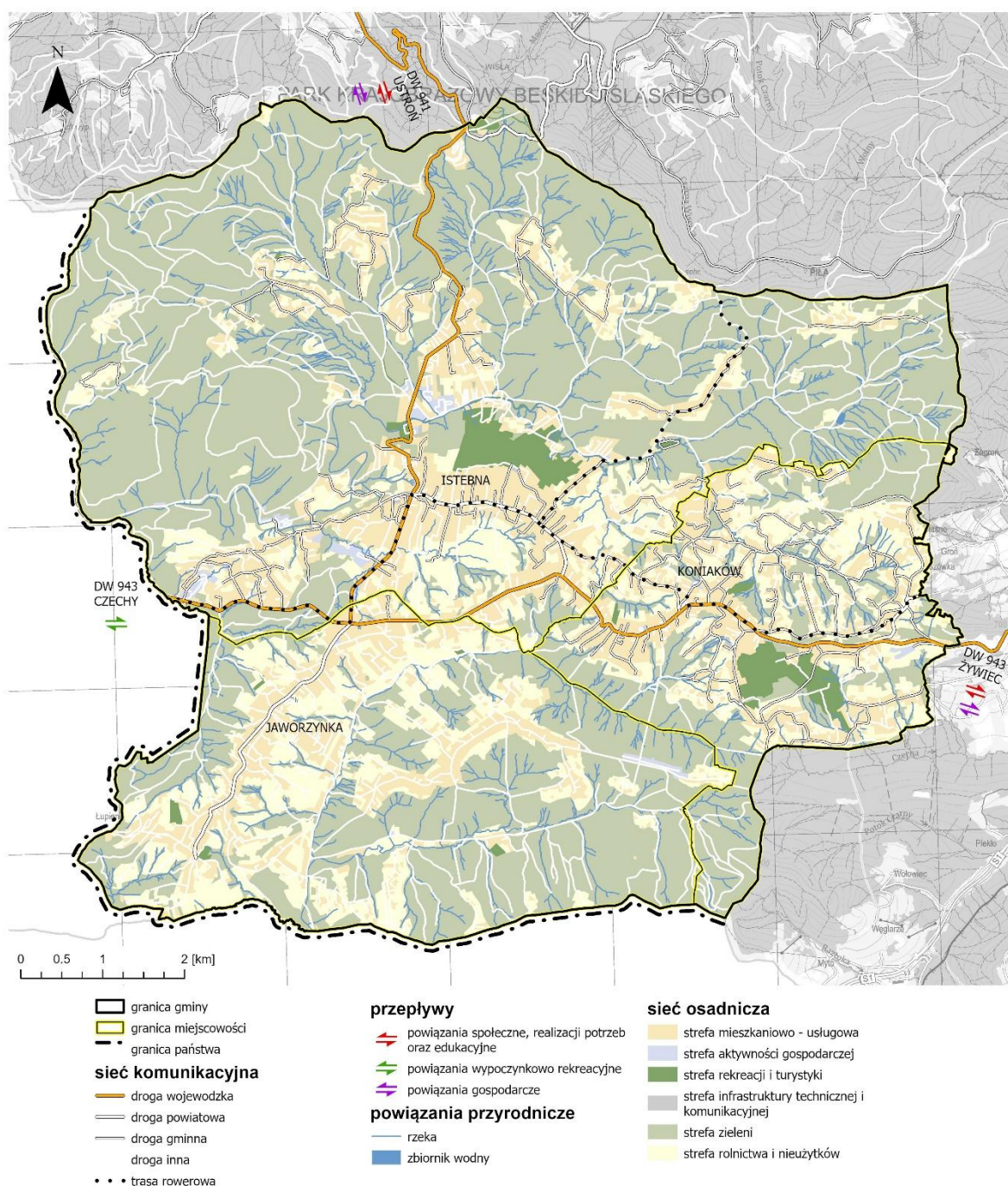

Źródło: opracowanie własne

- c) **główne korytarze i elementy sieci transportowych** – obejmują zarówno układ drogowy, w tym drogi wojewódzkie i powiatowe zapewniające powiązania z Wisłą, Milówką oraz przejściem granicznym w Jasnowicach, jak i lokalne drogi dojazdowe łączące poszczególne przysiółki. Szczególne znaczenie mają także rozwijane trasy piesze i rowerowe, w tym odcinki

międzynarodowych szlaków turystycznych i rowerowych (np. EuroVelo), które wspierają rozwój turystyki transgranicznej.

Mapa 9 Główne korytarze i elementy sieci transportowych - element modelu funkcjonalno – przestrzennego

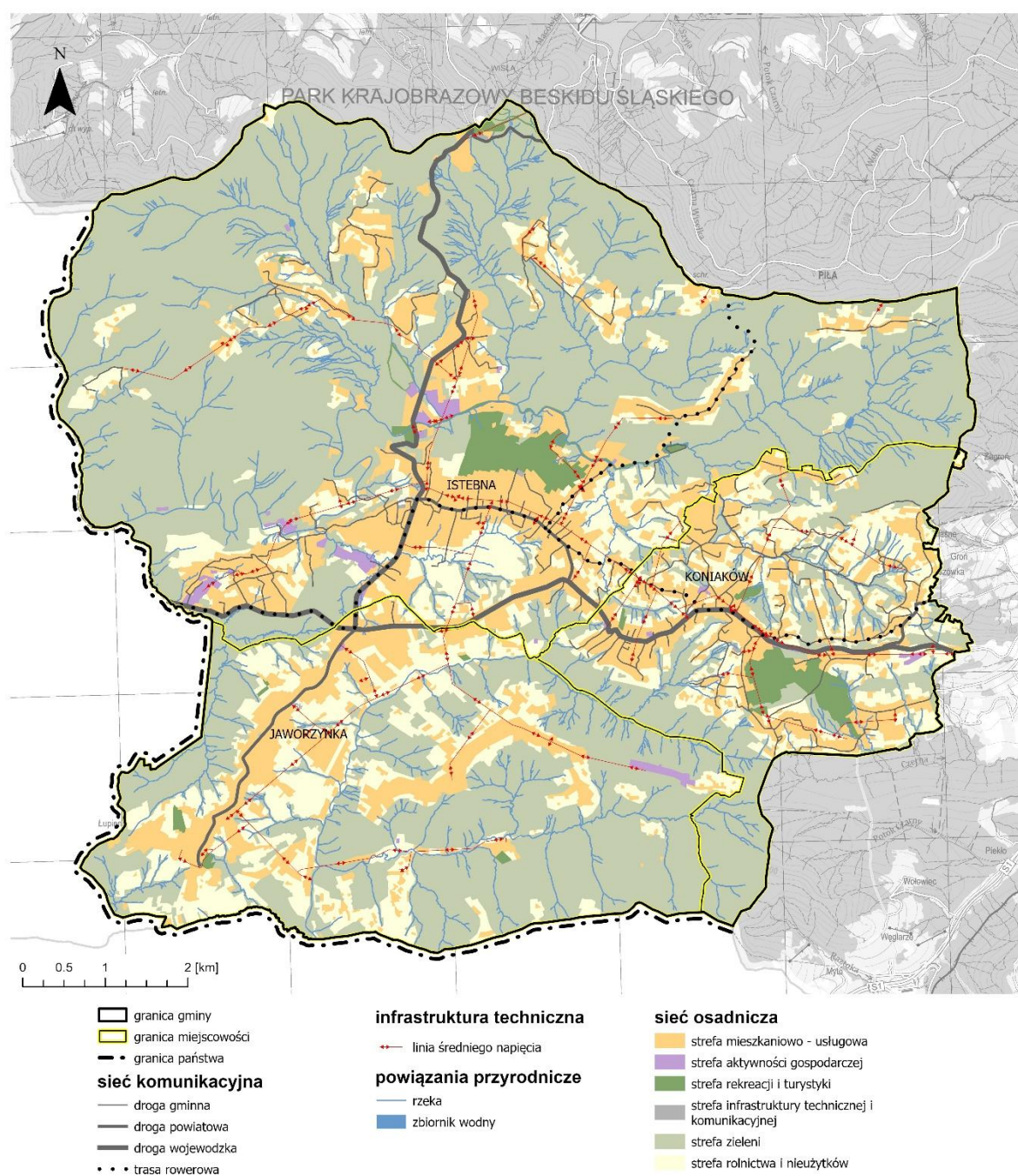

Źródło: opracowanie własne

- d) **główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej** – do których należą obiekty edukacyjne, kulturalne i sportowe zlokalizowane w poszczególnych sołectwach, sieć wodociągowa i kanalizacyjna (stopniowo rozbudowywana), a także infrastruktura energetyczna i teleinformatyczna. Równocześnie istotnym elementem pozostaje

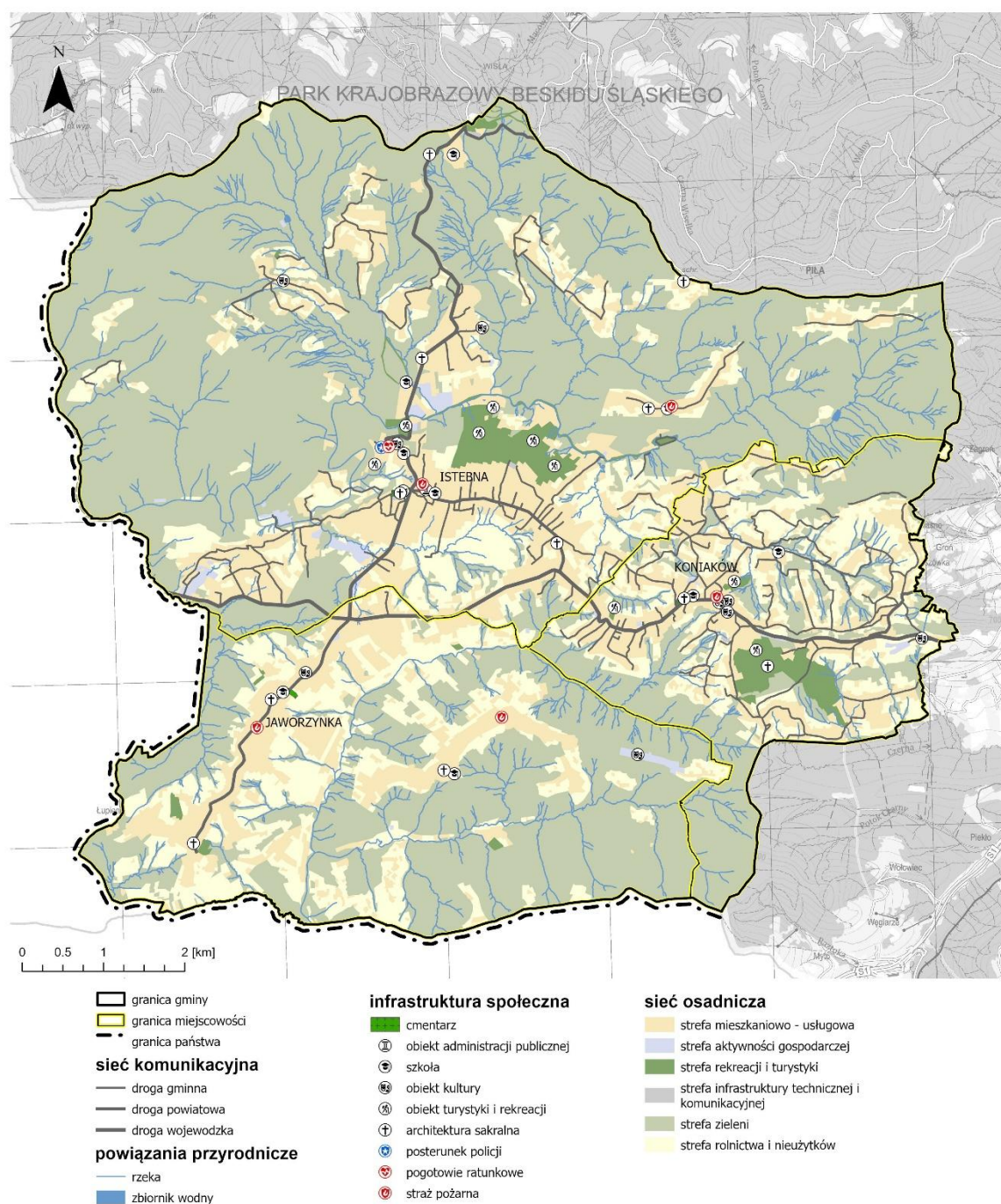
zachowanie i wzmacnianie dziedzictwa kulturowego gminy, m.in. w postaci obiektów tradycyjnego budownictwa drewnianego, miejsc pamięci oraz lokalnych instytucji wspierających tożsamość regionalną.

Mapa 10 Główne elementy infrastruktury technicznej - element modelu funkcjonalno-przestrzennego

Źródło: opracowanie własne

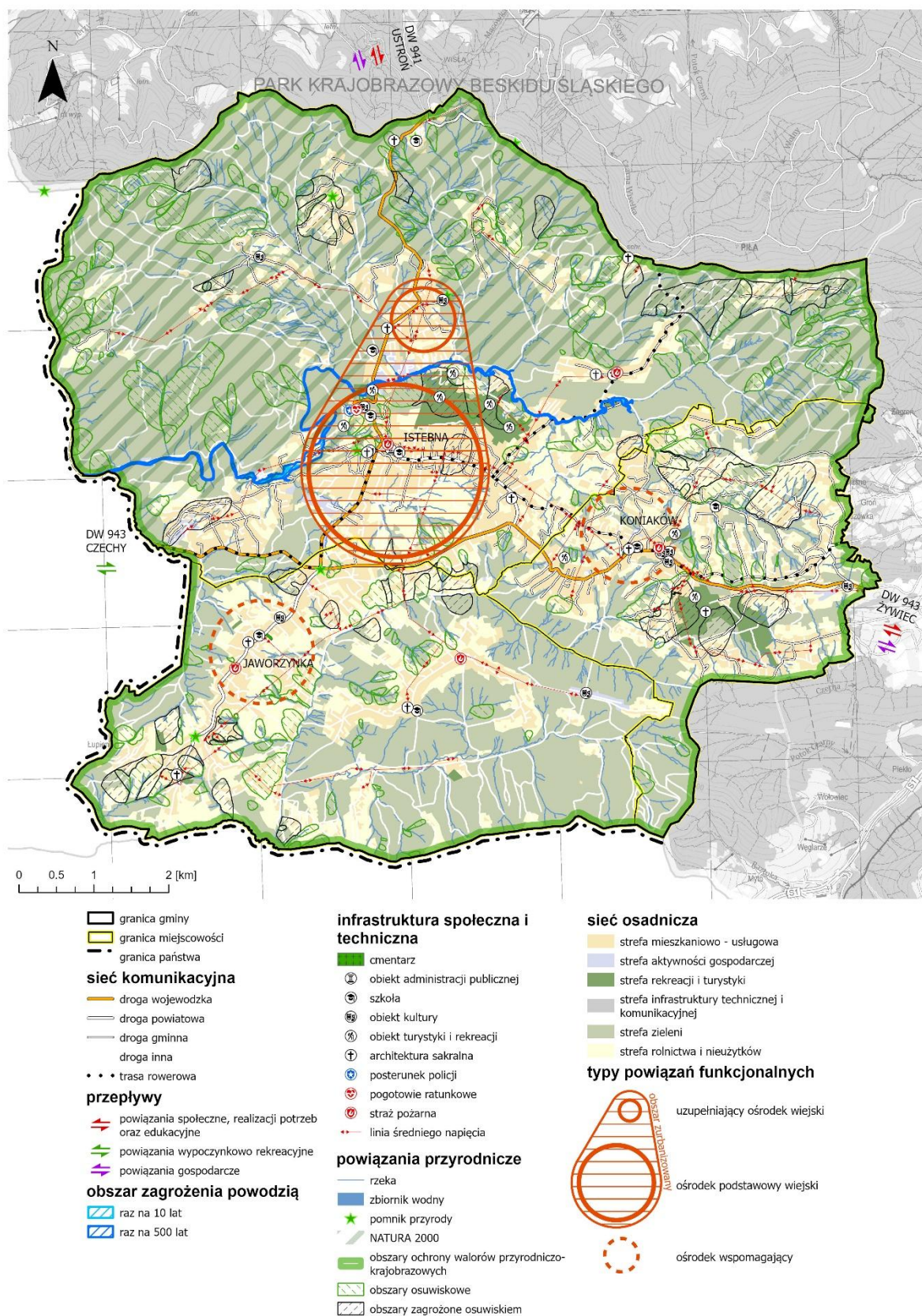
Mapa 11 Główne elementy infrastruktury społecznej - element modelu funkcjonalno – przestrzennego

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono pełny model funkcjonalno -przestrzenny obejmujący w/w elementy. Ostateczne rozstrzygnięcia dotyczące przeznaczenia terenów oraz sposobów ich zagospodarowania są i będą określane w odpowiednich dokumentach planistycznych, w szczególności w planie ogólnym oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dokumenty te stanowią podstawę prowadzenia polityki przestrzennej gminy, gwarantując równowagę pomiędzy ochroną środowiska, rozwojem gospodarki w tym turystyki, tradycyjnego rolnictwa, a także poprawą jakości życia mieszkańców.

Mapa 12 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Istebna

Źródło: opracowanie własne

7. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Strategia rozwoju gminy to dokument o charakterze społeczno-gospodarczym z istotnymi elementami kształtowania struktury przestrzennej gminy. Biorąc pod uwagę generalny zakres strategii można określić ogólny zbiór zasad, rekomendacji i ustaleń w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie Istebna. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:

- a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu, obejmujące:
- ochronę gruntów leśnych przed nieuzasadnioną zmianą przeznaczenia na cele nieleśne,
 - maksymalną ochronę i utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu gruntów leśnych z uwagi na ich znaczenie ekologiczne,
 - szczególną ochronę najstarszych drzewostanów,
 - umiarkowane stosowanie cięć pielęgnacyjnych,
 - w przypadku lokalizacji uciążliwych funkcji produkcyjnych lub usługowych stosowanie zieleni izolacyjnej,
 - ograniczenie lokalizacji nowych instalacji i obiektów mogących znacząco pogarszać jakość powietrza,
 - zakaz realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego,
 - zakaz lokalizacji składowisk i spalarni odpadów oraz zakładów lub instalacji stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, w szczególności ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych,
 - obowiązek ochrony obszarów objętych formami ochrony przyrody, w tym Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego wraz z otuliną oraz specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Beskid Śląski” (PLH240005),
 - szczególną ochronę rzeki Olzy wraz z dopływami, w tym Rastoką, Połomitym Wielkim, Połomitym Małym i Olecką, z zachowaniem naturalnej obudowy biologicznej cieków,
 - zachowanie integralności obszarów przyrodniczo cennych, pomników przyrody oraz siedlisk o wysokiej wartości przyrodniczej,
 - utrzymywanie i ochrona korytarzy ekologicznych, w tym wzdłuż cieków wodnych, grzbietów górskich i granic kompleksów leśnych,

- ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy w strefach źródliskowych i na stokach o dużym nachyleniu,
 - rozwój infrastruktury edukacyjnej (ścieżki dydaktyczne, punkty informacyjne) promującej świadomość ekologiczną mieszkańców i turystów,
 - wprowadzenie roślinności pełniącą funkcję naturalnego zabezpieczenia stoków z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z przepisów odrębnych, w tym m.in. ochrony siedlisk położonych w obszarze Natura 2000.
- b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, obejmujące:
- działania inwestycyjne w obrębie nieruchomości, na których zlokalizowane są zabytki oraz w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej, prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - wyburzanie zabytków, przebudowy, odnawianie, rekonstruowanie, konserwowanie, zabudowywanie, odbudowywanie, zdobienie, uzupełnianie, rozkopywanie i dokonywanie wszystkich innych zmian należy prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - zakaz lokalizowania inwestycji zasłaniających ekspozycję zabytków, oraz niedopasowanych przestrzennie i kompozycyjnie z zabytkiem,
 - roboty ziemne, prowadzone na działkach w obrębie stanowisk archeologicznych, winny być prowadzone zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - na pozostałych obszarach w wypadku odkrycia jakiegokolwiek znaleziska, co do którego zachodzi podejrzenie, że może mieć jakąkolwiek wartość archeologiczną, roboty należy postępować zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - zakaz umieszczania na dachach budynków zabytkowych paneli fotowoltaicznych lub kolektorów słonecznych, a także urządzeń technicznych na eksponowanych elewacjach frontowych, z zastrzeżeniem wyjątków wynikających z przepisów odrębnych,
 - dopuszczenie przebudowy lub rozbudowy zabytku wyłącznie w zakresie niezbędnym dla bezpieczeństwa technicznego, podwyższenia standardu użytkowego lub dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, przy zachowaniu cech stylowych i w oparciu o wytyczne konserwatorskie,
 - obowiązek zachowania cech stylowych obiektów zabytkowych, w tym pierwotnych gabarytów, kształtu dachu, rozmieszczenia otworów okiennych i drzwiowych, tradycyjnej stolarki, pokryć dachowych oraz elementów wystroju chyba, że ustalenia planów miejscowych stanowią inaczej,
 - ograniczenie zmian w obrębie historycznej sieci dróg, kształtu działek osadniczych, kierunku przebiegu rozłogu pól, cieków wodnych,

- utrzymanie zabudowy siedliskowej w jej tradycyjnej formie, rewaloryzacja lub rewitalizacja w taki sposób, aby podkreślić jej walory historyczne oraz tradycyjny układ i charakter,
 - zachowanie wszelkich walorów historycznych i estetycznych, bądź ich przywrócenie, w przypadku wcześniejszych zniszczeń, lub niewłaściwie wykonanych prac lub innych działań,
 - kształt budowlany nowej zabudowy wprowadzanej w granice obszaru powinien nawiązywać do tradycji budowlanej Beskidu Śląskiego i skali krajobrazu, nie należy wprowadzać obiektów, których funkcja kolidowałaby z charakterem terenów chronionych,
 - w przypadku dekapitalizacji obiektów zabytkowych w obrębie zabudowy siedliskowej nowe inwestycje należy realizować na zasadzie wymiany substancji,
 - opracowanie lokalnych wytycznych architektoniczno-urbanistycznych (styl regionalny, dachy spadziste, materiały naturalne).
- c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej, obejmujące:
- rozwój funkcji mieszkaniowych i usługowych powinien następować w pierwszej kolejności w obrębie istniejących terenów zainwestowanych oraz w bezpośrednim ich sąsiedztwie,
 - nowa zabudowa winna kształtować się w sposób zwarty, unikając dalszej nadmiernej fragmentacji i rozproszenia zabudowy na terenach górskich i leśnych,
 - ograniczenie lokalizacji zabudowy na obszarach osuwisk aktywnych, okresowo aktywnych, nieaktywnych oraz obszarach zagrożonych powstawaniem osuwisk, a także w ich bezpośrednim sąsiedztwie, z uwzględnieniem wymogów dokumentacji geologiczno-inżynierskiej,
 - ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w tym na terenach występowania powodzi o prawdopodobieństwie $Q=10\%$ i $Q=1\%$, zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - zakaz stosowania przydomowych oczyszczalni ścieków opartych na rozsączaniu w gruncie oraz studni chłonnych na obszarach osuwiskowych i zagrożonych powstawaniem osuwisk,
 - uwzględnienie ograniczeń zagospodarowania w strefach wokół cmentarzy, w tym strefach 50 m, 150 m i 500 m, zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - obszary o ograniczonej przydatności dla budownictwa (tereny o dużym nachyleniu, zagrożone osuwiskami, źródłiska, doliny potoków) są dopuszczone po spełnianiu wymagań (w tym po wykonaniu odpowiednich badań) zgodnie z odrębnymi przepisami,
 - wzmacnianie i rozwój funkcji usług publicznych i komercyjnych w centrum Istebnej oraz w wybranych lokalnych ośrodkach (np. Koniaków, Jaworzynka).

- promowanie zabudowy o charakterze regionalnym (drewnianej, pensjonatowej, rezydencjonalnej w skali beskidzkiej), przy jednoczesnym ograniczeniu obiektów o formach i gabarytach zakłócających krajobraz,
 - kształtowanie przestrzeni publicznych (place, skwery, okolice szkół i obiektów kultury, turystyki) jako miejsc integracji mieszkańców i atrakcji dla turystów,
 - dopuszcza się łączenie funkcji mieszkaniowej z usługami turystycznymi (np. agroturystyka, pensjonaty rodzinne).
- d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130), obejmujące:
- nie dopuszcza się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego na terenie gminy, z uwagi na ochronę krajobrazu kulturowego, skalę układu osadniczego oraz turystyczno-rekreacyjny charakter gminy.
- e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego, obejmujące:
- inwestycje celu publicznego mogą być realizowane przede wszystkim na terenach dróg publicznych, terenach infrastruktury technicznej, cmentarzy, zabudowy usługowej, usług sportu, turystyki i rekreacji, zieleni urządzonej i przestrzeni publicznych, oraz na innych terenach zgodnie z ich przeznaczeniem,
 - lokalizacja inwestycji celu publicznego powinna uwzględniać ochronę krajobrazu, ograniczenia wynikające z występowania form ochrony przyrody, ochrony zabytków, obszarów osuwiskowych, zagrożenia powodziowego oraz stref ochronnych ujęć wód.
- f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, obejmujące:
- poprawę jakości nawierzchni dróg,
 - ograniczania uciążliwości oddziaływania komunikacyjnego (hałas) dla terenów mieszkaniowych,
 - rozwój infrastruktury pieszej rowerowej i pieszo rowerowej, w tym uzupełniania tras rowerowych szczególnie w zakresie zwiększenia ilości powiązań z otaczającymi gminami,
 - sytuowanie zabudowy zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z przepisów odrębnych (m.in. ustawy o cmentarzach, ustawy o drogach publicznych, przepisów dotyczących sieci infrastruktury technicznej),
 - realizację inwestycji w zakresie rozwoju i modernizacji infrastruktury wodno-ściekowej, w tym realizację nowych ujęć wód podziemnych po przeprowadzeniu odpowiednich badań zgodnie z przepisami odrębnymi oraz dopuszczenie docelowego indywidualnego

oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach, tylko na obszarach, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną zgodnie z przepisami odrębnymi,

- obowiązek stosowania rozwiązań służących retencji wód opadowych i roztopowych oraz opóźnianiu ich odpływu z działek budowlanych, przy jednoczesnym zakazie pogarszania stosunków wodnych,
 - konieczność zachowania funkcjonowania istniejących urządzeń melioracji wodnych oraz niepogarszania ich warunków użytkowych w wyniku nowego zagospodarowania terenu,
 - na terenach osuwiskowych i zagrożonych powstawaniem osuwisk rozwiązania z zakresu retencji i infiltracji nie mogą zwiększać zagrożeń osuwiskowych,
 - przebudowę źródeł (kotłów) na jednostki o większej sprawności lub stosowanie paliw o mniejszej emisji pyłów i gazów do środowiska zgodnie z przepisami **w zakresie ochrony powietrza, które** ustalają się obowiązek ograniczania wprowadzanych do powietrza substancji, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, w szczególności nakaz stosowania do celów grzewczych źródeł ciepła spełniających standardy czystości emisji, z zachowaniem warunków określonych zgodnie z uchwałą Nr V/36/I/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,
 - stosowanie termoizolacji budynków (ocieplenie, wymiana stolarki) powodującej zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło,
 - rozwojowi terenów urbanizacyjnych winien towarzyszyć rozwój sieci dostawczej,
 - lokalizację infrastruktury społecznej w strefach zamieszkania i łatwo dostępnych dla mieszkańców,
- g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW, obejmujące:
- zakazuje się sytuowania urządzeń i instalacji wykorzystujących siłę wiatru do wytwarzania energii, z wyjątkiem mikroinstalacji,
 - dopuszcza się lokalizację instalacji odnawialnych źródeł energii w sposób ograniczony, z uwzględnieniem przeznaczenia terenów, wymogów ochrony krajobrazu, ochrony przyrody, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zdrowia człowieka,
 - instalacje fotowoltaiczne sytuowane na gruncie powinny być lokalizowane przede wszystkim na terenach produkcyjnych, produkcyjno-usługowych lub innych terenach przeznaczonych pod zabudowę, zgodnie z ustaleniami dokumentów planistycznych,

- w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, krajobrazów priorytetowych oraz stref ochrony konserwatorskiej instalacje OZE powinny być sytuowane w sposób ograniczający ich ekspozycję krajobrazową, w tym poprzez izolowanie ich zielenią,
 - urządzenia fotowoltaiczne wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW poprzez dopuszczenie: urządzeń wolnostojących na terenach zakwalifikowanych w dokumentach planistycznych jako produkcyjne lub produkcyjno-usługowe,
 - utrzymanie przebiegów i lokalizacji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną dopuszczeniem ich rozbudowy, przebudowy, modernizacji, remontu i innych działań, w tym inwestycyjnych, a także zmiany sposobu przesyłu,
 - dopuszczenie realizacji nowych sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną.
 - zachowanie, remont, przebudowę i rozbudowę istniejącej oraz budowę nowej infrastruktury technicznej, w tym sieci i urządzeń oraz obiektów z nią związanych, na wszystkich terenach, przy czym - w miarę możliwości - dopuszcza się wyłącznie taką infrastrukturę techniczną, która nie prowadzi do zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
 - zakazuje się sytuowania urządzeń i instalacji wykorzystujących siłę wiatru do wytwarzania energii, z wyjątkiem mikroinstalacji,
- h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, obejmujące:
- dbałość o realizację formalno-prawnych procedur środowiskowych w zakresie nowych inwestycji realizowanych na terenie gminy.
 - prowadzenie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
 - ograniczenie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w sposób sprzeczny z funkcjami mieszkaniowymi, turystycznymi, rekreacyjnymi, przyrodniczymi i krajobrazowymi gminy,
 - zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego, zgodnie z ustaleniami dokumentów planistycznych i przepisami odrębnymi,
- i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, obejmujące:
- ochronę zasobów leśnych,
 - zachowanie istniejących kompleksów leśnych,
 - utrzymanie trwałości i ciągłości wykorzystania ich wielostronnych funkcji,

- zachowania różnorodności biologicznej lasów,
 - utrzymania produkcyjnej zasobności lasów i żywotności ekosystemów leśnych,
 - ochronę mozaiki układów polno-łąkowych, zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, które współtworzą tradycyjny krajobraz Beskidu Śląskiego,
 - ograniczenie form zagospodarowania rolniczego, które mogłyby prowadzić do degradacji krajobrazu otwartych łąk i pastwisk, w szczególności w granicach krajobrazów priorytetowych,
- j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji; obejmujące:
- poprawa stanu technicznego obiektów poprzez ich remonty i modernizacje oraz wyposażenie w standardowe urządzenia infrastruktury technicznej,
 - adaptację niewykorzystanych obiektów na cele gospodarcze, usługowe, w tym na cele kultury, turystyki i edukacji,
 - wykorzystanie działań rewitalizacyjnych i modernizacyjnych do poprawy jakości przestrzeni publicznych, dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej i społecznej gminy,
 - prowadzenie przekształceń z poszanowaniem tradycyjnego krajobrazu kulturowego, skali zabudowy oraz uwarunkowań przyrodniczych i osuwiskowych.

8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, to tereny o szczególnym znaczeniu, które wymagają dedykowanego wsparcia z uwagi na koncentrację problemów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Wśród nich znajdują się zarówno obszary przemysłowe, stojące przed koniecznością głębokiej transformacji gospodarczej, jak i tereny peryferyjne i słabiej rozwinięte, gdzie szczególnie widoczna jest potrzeba poprawy dostępu mieszkańców do wysokiej jakości usług publicznych, infrastruktury transportowej, społecznej i technicznej. Wsparcie tych obszarów ma na celu nie tylko podnoszenie standardów życia, ale także aktywizację lokalnych potencjałów rozwojowych i budowanie trwałej spójności regionu.

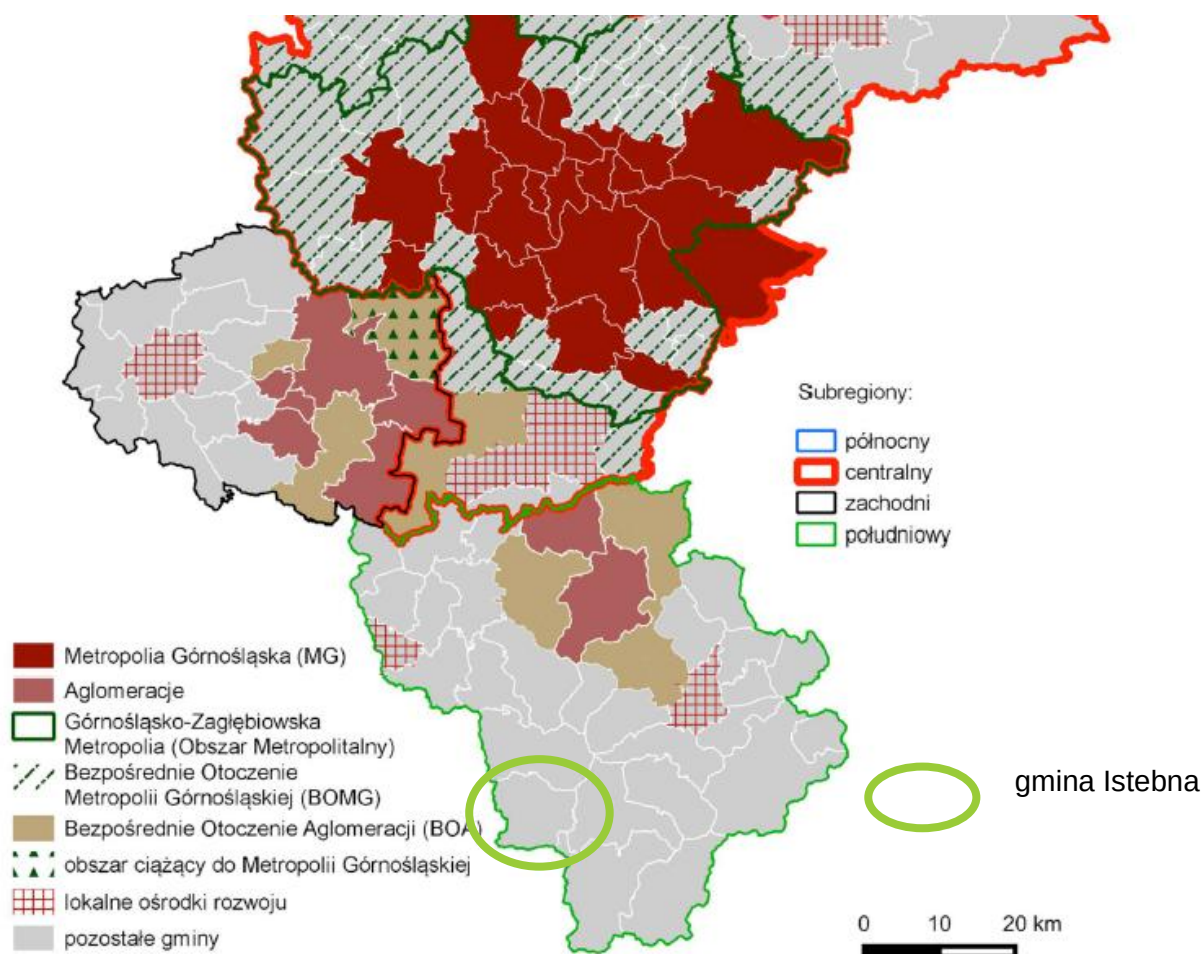
Realizowane w ramach OSI działania ukierunkowane są na wyrównywanie szans rozwojowych, przeciwdziałanie procesom marginalizacji oraz wspieranie sprawiedliwej transformacji energetycznej i gospodarczej województwa śląskiego. W ten sposób OSI stają się instrumentem umożliwiającym bardziej zrównoważony i inkluzywny rozwój całego regionu.

W ujęciu funkcjonalnym gmina Istebna stanowi gminę wiejską położoną w subregionie południowym województwa śląskiego. Charakterystycznymi elementami obszarów wiejskich są duża powierzchnia użytków rolnych oraz znaczna liczba mieszkańców utrzymujących się z pracy w rolnictwie.

Strategia wskazuje, że równolegle ze wsparciem dla utrzymania rolniczego charakteru i produkcji rolnej konieczne jest podejmowanie działań zwiększających możliwości zatrudnienia i mobilności zawodowej mieszkańców. Istotne staje się tworzenie warunków sprzyjających inwestycjom zarówno w sektorze okołorolniczym, jak i w branżach pozarolniczych. Kluczowe znaczenie ma również rozbudowa lokalnej infrastruktury transportowej oraz poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego, co umożliwi mieszkańcom lepszy dostęp do usług publicznych wyższego rzędu.

Uzupełnieniem tych działań powinny być inicjatywy na rzecz aktywizacji społeczności wiejskich, poprawy jakości edukacji i kształcenia ustawicznego, a także ochrony dziedzictwa kulturowego, kształtowania i zachowania krajobrazu oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska naturalnego.

Mapa 13 Położenie gminy Istebna w układzie funkcjonalnym regionu.

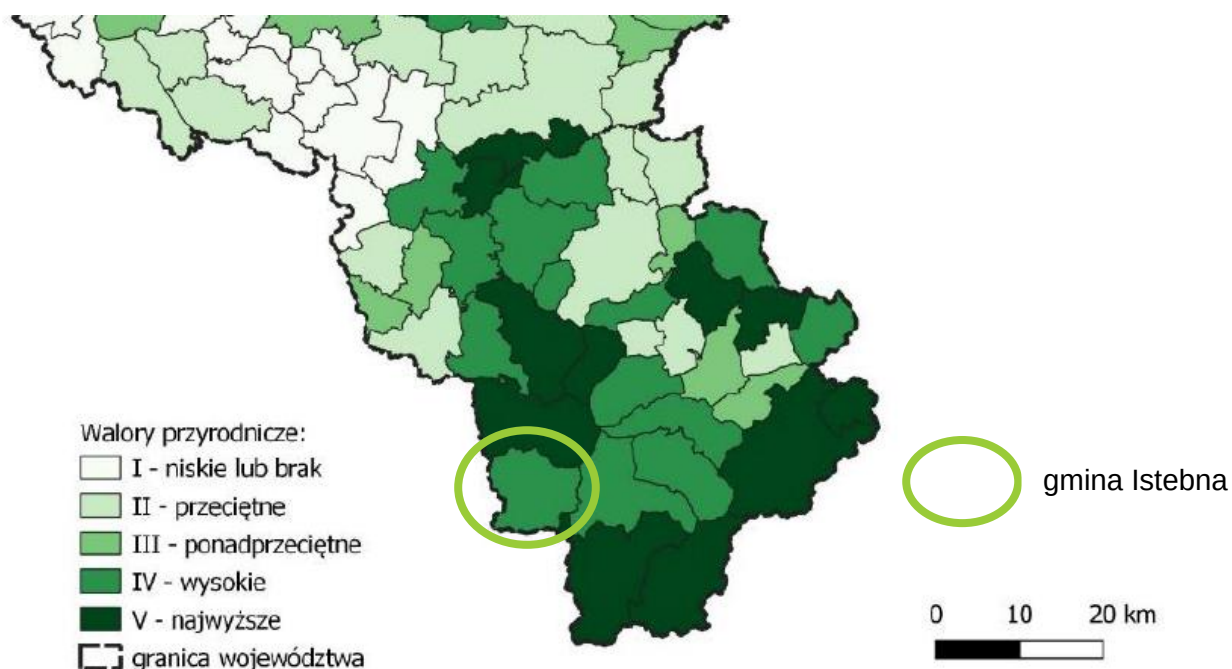

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, www.slaskie.pl

Gmina Istebna ujęta jest w strategii rozwoju województwa śląskiego w Obszarach Strategicznej Interwencji o charakterze konkurencyjnym – OSI obszary cenne przyrodniczo oraz problemowym gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza.

Gmina Istebna w zakresie obszarów cennych przyrodniczo zaklasyfikowana jest jako gmina o wysokich walorach przyrodniczych. Kluczowym wyzwaniem dla tego obszaru OSI jest ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz georóżnorodności, a także poprawa stosunków wodnych i zabezpieczenie siedlisk wodno-błotnych zlokalizowanych na terenach chronionych. Ważnym zadaniem pozostaje również zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych, co sprzyja zachowaniu spójności systemów przyrodniczych. Równocześnie niezbędne jest prowadzenie i programowanie polityki rozwoju w sposób zrównoważony, tak aby harmonijnie łączyć potrzeby ochrony przyrody z działaniami gospodarczymi, opartymi na wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów.

Mapa 14 OSI – obszary cenne przyrodniczo

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, www.slaskie.pl

Gmina Istebna ujęta została wśród gmin na 1 poziomie w zakresie stopnia problemów związanych z jakością powietrza. W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego podkreśla się, że główną przyczyną złej jakości powietrza w regionie jest emisja pochodząca z indywidualnych systemów ogrzewania budynków mieszkalnych (emisja bytowo-komunalna).

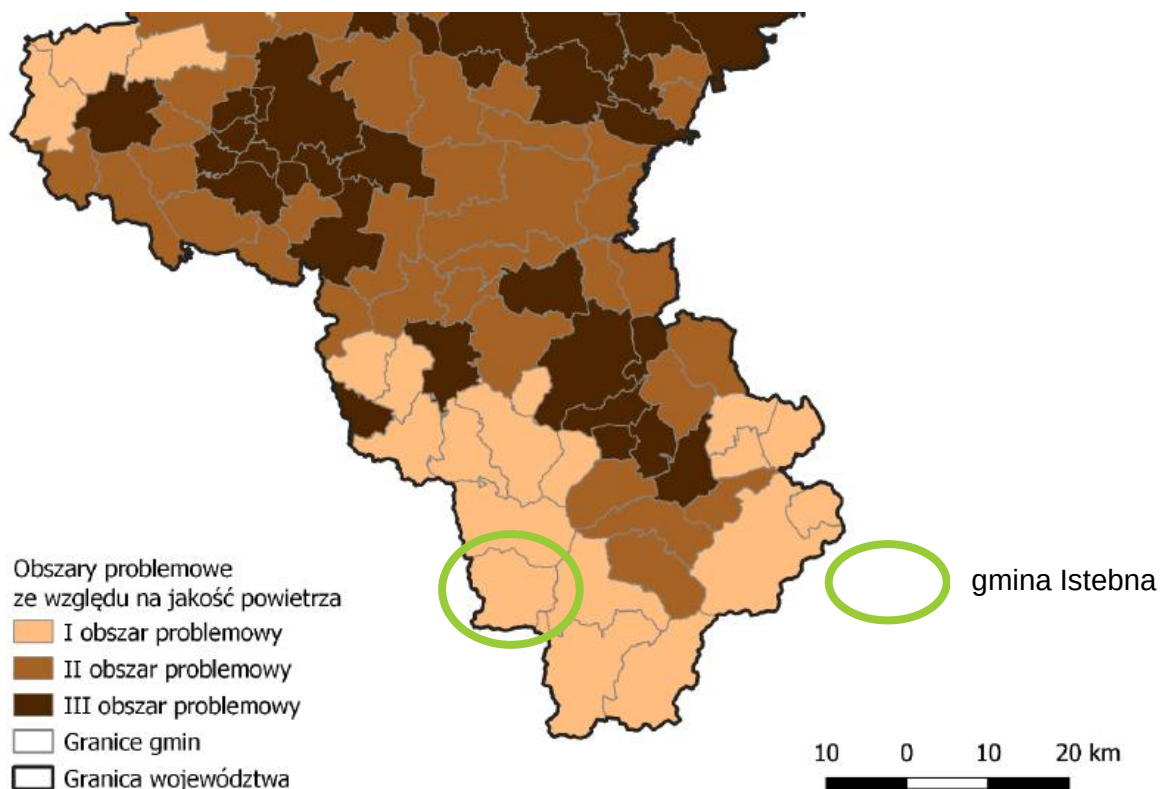
Wyzwaniem najbliższych lat pozostaje ograniczenie tzw. niskiej emisji, która w największym stopniu odpowiada za przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza. Wymaga to zarówno rozwoju i modernizacji sieci ciepłowniczej oraz podłączania do niej jak największej liczby budynków mieszkalnych, jak i wdrażania innowacyjnych rozwiązań technologicznych ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko.

Istotnym zadaniem gmin jest również skuteczne egzekwowanie przepisów wynikających z tzw. „uchwały antysmogowej”. Poprawa jakości powietrza stanowi bowiem jedno z kluczowych wyzwań regionu, mających bezpośredni wpływ na stan zdrowia mieszkańców.

Należy podkreślić, że w latach 2017–2022 Gmina Istebna realizowała Program Ograniczenia Niskiej Emisji, którego celem była wymiana przestarzałych i nieefektywnych kotłów węglowych na ekologiczne źródła ciepła. Równolegle, od 2021 r., na terenie Gminy Istebna wdrażany jest Program „Czyste Powietrze”, który w równie istotny sposób przyczynia się do poprawy jakości powietrza w gminie.

Od 2017 r., w ramach wskazanych programów, w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych wymieniono około 2100 indywidualnych systemów ogrzewania. Działania te w znacznym stopniu przyczyniły się do ograniczenia przekroczeń dopuszczalnych norm jakości powietrza oraz do zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

Mapa 15 OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, www.slaskie.pl

Wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” kierunki działań stanowią uwarunkowania planistyczne i wdrożeniowe dla działań gminy Istebna.

Tabela 14 Zgodność celów rozwoju gminy Istebna z działaniami adresowanymi dla OSI ujętych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Cele rozwoju gminy	OSI regionalne		
	obszary wiejskie	obszary cenne przyrodniczo	gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza
<i>C.1 Atrakcyjne warunki życia kształtowane z uwzględnieniem potrzeb różnych grup mieszkańców.</i>	X		
<i>C.2 Lokalna gospodarka zapewniająca bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańców i stabilność finansową gminy.</i>	X		
<i>C.3 Aktywna, zintegrowana i wiążąca swoją przyszłość z gminą społeczność lokalna.</i>	X		
<i>C.4 Zachowanie równowagi między rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną przyrody i dziedzictwa kulturowego gminy.</i>		X	X

Źródło: opracowanie własne

W toku prac nad strategią rozwoju Gminy Istebna nie zidentyfikowano lokalnych obszarów strategicznej interwencji.

9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Istebna opiera się na skoordynowanym i spójnym wdrażaniu działań strategicznych poprzez dokumenty wykonawcze, programy sektorowe oraz narzędzia finansowe. Celem systemu jest zapewnienie skutecznego przełożenia zapisów strategicznych na praktykę działania samorządu oraz partnerów lokalnych. Strategia pełni funkcję nadrzędną wobec dokumentów wdrożeniowych, określając kierunki i cele rozwojowe, natomiast dokumenty wykonawcze precyzują działania operacyjne, wskazują konkretne projekty i instrumenty finansowania.

Do podstawowych dokumentów wdrożeniowych zalicza się strategię i programy, które gmina zobowiązana jest sporządzać na podstawie obowiązujących aktów prawnych, w tym m.in.: program ochrony środowiska, program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz inne programy sektorowe, których przygotowanie wynika z regulacji krajowych i wojewódzkich.

Wśród dokumentów wdrożeniowych należy również wskazać Wieloletnią Prognozę Finansową (WPF), która stanowi kluczowy instrument finansowy umożliwiający realizację strategii. WPF zapewnia powiązanie celów i działań strategicznych z możliwościami finansowymi gminy, wieloletnią perspektywę planowania i finansowania projektów, a także wskazanie źródeł finansowania, w tym środków własnych.

Istotnym narzędziami wdrożeniowymi będą projekty. Na etapie przygotowywania projektów do wdrożenia powinny być one opracowywane przez odpowiednie komórki Urzędu Gminy Istebna i jednostki gminne w układzie zarysowanego poniżej wzoru karty projektu.

Tabela 15 Ramowy wzór karty projektu

1. Nazwa projektu

2. Cel projektu (opis, jakie cele strategiczne/operacyjne realizuje projekt)	
3. Opis projektu (krótka charakterystyka, zakres rzeczowy, główne działania)	
4. Uzasadnienie potrzeby realizacji (podstawowe argumenty, zgodność ze strategią, potrzeby mieszkańców/turystów)	

5. Lokalizacja (miejsce realizacji, obszar oddziaływania)	
6. Beneficjenci (grupy docelowe: mieszkańcy, turyści, przedsiębiorcy, instytucje)	
7. Harmonogram (rozpoczęcie, zakończenie, etapy realizacji)	
8. Szacunkowe koszty projektu	
9. Źródła finansowania (np. fundusze UE, programy krajowe, partnerzy prywatni), inne	
10. Odpowiedzialne jednostki (jednostka wiodąca, partnerzy)	
11. Wskaźniki realizacji (np. liczba km szlaków, liczba wydarzeń, liczba uczestników), wskaźniki rezultatu (np. wzrost liczby turystów, wzrost przychodów z turystyki)	
12. Ryzyka i sposoby ich ograniczenia	

Źródło: opracowanie własne

Koncepcje projektów wdrożeniowych, ujęte w ramy w/w karty, powinny być przekazywane do komórki właściwej ds. strategii gminy w Urzędzie Gminy celem ich analizy i zaopiniowania na potrzeby podjęcia odpowiedniej decyzji o wdrożeniu projektu, podjętej przez Wójta Gminy i/lub Radę Gminy Istebna.

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Istebna będzie monitorowana na podstawie okresowych raportów z działań podjętych na rzecz osiągnięcia celów strategii, stopnia realizacji projektów ujętych w programach sektorowych, danych finansowych wynikających z WPF oraz sprawozdawczości rocznej przedstawianej Radzie Gminy - Raporcie o stanie gminy Istebna. Ewaluacja będzie prowadzona okresowo, co najmniej raz w kadencji samorządu, w celu oceny skuteczności wdrażania i wprowadzania ewentualnych korekt.

W rozdziale *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia* zdefiniowano kluczowe wskaźnik monitorowania i okresowej ewaluacji niniejszej strategii.

10. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Strategia Rozwoju Gminy Istebna to dokument ambitny, zakładający intensywne działania inwestycyjne i rozwój społeczny. Aby plan ten mógł zostać zrealizowany, konieczna będzie:

- dywersyfikacja źródeł finansowania,
- współpraca sektora publicznego i prywatnego,
- elastyczność w dostosowywaniu się do zmieniających się warunków gospodarczych.

Tylko takie podejście zagwarantuje stabilność finansową i pozwoli na osiągnięcie długofalowych celów rozwojowych gminy.

Wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Istebna wymagać będzie dobrze zaplanowanego i spójnego wykorzystania różnych źródeł finansowania. Tylko dzięki połączeniu środków własnych gminy z funduszami zewnętrznymi – krajowymi, unijnymi i prywatnymi – możliwa będzie skuteczna realizacja przyjętych celów.

Główne źródła finansowania strategii to:

- dochody własne gminy – przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych, które stanowią podstawę finansów samorządowych.
- subwencje z budżetu państwa – środki o charakterze ogólnym, wspierające zrównoważony rozwój jednostek samorządu.
- dotacje celowe – przekazywane z budżetu państwa lub od innych jednostek samorządu, przeznaczone na realizację konkretnych zadań.
- fundusze unijne – kluczowe przy inwestycjach infrastrukturalnych, społecznych i gospodarczych.
- zasoby finansowe innych instytucji i partnerów – w tym podmiotów realizujących projekty spójne ze strategią.

Współudział **lokalnych przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz samych mieszkańców** będzie szczególnie ważny, ponieważ ich inicjatywy – niezależne, ale zgodne z kierunkami strategii – wzmocnią rozwój gminy i zwiększą trwałość podejmowanych działań.

Trzeba jednak podkreślić, że zakres i tempo realizacji strategii będą w dużym stopniu zależeć od:

- wysokości bieżących dochodów gminy,
- struktury wydatków budżetowych,
- sytuacji gospodarczej i możliwości pozyskania środków zewnętrznych,
- ustawowych obowiązków nakładanych na samorząd.

Według prognoz, łączna wartość wydatków budżetu Gminy Istebna do 2030 roku może wynieść około 1126 mln PLN, z czego ponad 46 mln PLN zostanie przeznaczone na inwestycje.

Jednocześnie trzeba mieć świadomość, że ostateczny poziom nakładów inwestycyjnych uzależniony będzie od faktycznych dochodów gminy oraz skuteczności w zdobywaniu środków zewnętrznych.

Tabela 16 Indykatywny plan finansowy realizacji Strategii

rok	wydatki ogółem	wydatki inwestycyjne
2025	99 252 834,25	13 817 092,40
2026	95 244 485,00	6 861 368,00
2027	95 435 059,00	3 413 709,00
2028	96 705 783,00	2 444 877,00
2029	99 251 670,00	2 693 419,00
2030	101 576 976,00	2 661 557,00
2031	103 608 515,52	2 714 788,14
2032	105 680 685,83	2 769 083,90
2033	107 794 299,55	2 824 465,58
2034	109 950 185,54	2 880 954,89
2035	112 149 189,25	2 938 573,99
suma	1 126 649 682,93	46 019 888,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie na podstawie Uchwały nr XV/91/2025 Rady Gminy Istebna z dnia 27.02.2025r. Kwoty w latach 2031-2035 przyjęto przyjmując średnioroczny wzrost o 2% w stosunku do roku poprzedniego

11. SPÓJNOŚĆ Z KRAJOWYMI, REGIONALNYM I SUBREGIONALNYM DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Tabela 17 Zgodność celów rozwoju gminy z celami Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.

Cele Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.	Cele STRATEGII ROZWOJU GMINY			
	C.1 Atrakcyjne warunki życia kształtowane z uwzględnieniem potrzeb różnych grup mieszkańców.	C.2 Lokalna gospodarka zapewniająca bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańców i stabilność finansową gminy.	C.3 Aktywna, zintegrowana i wiążąca swoją przyszłość z gminą społeczność lokalna.	C.4 Zachowanie równowagi między rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną przyrody i dziedzictwa kulturowego gminy.
Cel demograficzny: łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich	X	X	X	X
Cel gospodarczy: Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu		X		X
Cel bezpieczeństwa: Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności Państwa	X			X
Cel horyzontalny: Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej	X			X

Tabela 18 Zgodność celów rozwoju gminy z celami KSRR

Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030	Cele Strategii Rozwoju Gminy			
	C.1 Atrakcyjne warunki życia kształtowane z uwzględnieniem potrzeb różnych grup mieszkańców.	C.2 Lokalna gospodarka zapewniająca bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańców i stabilność finansową gminy.	C.3 Aktywna, zintegrowana i wiążąca swoją przyszłość z gminą społeczność lokalna.	C.4 Zachowanie równowagi między rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną przyrody i dziedzictwa kulturowego gminy.
Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i	X	X	X	X

przestrzennym				
Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych		X	X	
Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie				

Tabela 19 Zgodność celów rozwoju gminy z celami regionalnymi

Cele Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2030	Cele Strategii Rozwoju Gminy			
	C.1 Atrakcyjne warunki życia kształtowane z uwzględnieniem potrzeb różnych grup mieszkańców.	C.2 Lokalna gospodarka zapewniająca bezpieczeństwo o ekonomiczne mieszkańców i stabilność finansową gminy.	C.3 Aktywna, zintegrowana i wiążąca swoją przyszłość z gminą społeczność lokalna.	C.4 Zachowanie równowagi między rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną przyrody i dziedzictwa kulturowego gminy.
Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej		X		
Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	X		X	X
Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni				X
Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	X			

Tabela 20 Zgodność celów rozwoju gminy z celami subregionalnymi

Strategia Rozwoju Aglomeracji Beskidzkiej Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.	Cele Strategii Rozwoju Gminy			
	C.1 Atrakcyjne warunki życia kształtowane z uwzględnieniem potrzeb różnych grup mieszkańców.	C.2 Lokalna gospodarka zapewniająca bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańców i stabilność finansową gminy.	C.3 Aktywna, zintegrowana i wiążąca swoją przyszłość z gminą społeczność lokalna.	C.4 Zachowanie równowagi między rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną przyrody i dziedzictwa kulturowego gminy.
C1. Sprawiedliwa i zielona transformacja gospodarcza Aglomeracji Beskidzkiej	X	X	X	X

C2. Zmniejszenie emisyjności oraz integracja transportu i mobilności Aglomeracji Beskidzkiej		X		X
C3. Podniesienie jakości środowiska naturalnego Aglomeracji Beskidzkiej				X
C4. Rozwój turystycznego i kulturowego potencjału Aglomeracji Beskidzkiej		X		X
C5. Sprawne zarządzanie procesami rozwojowymi Aglomeracji Beskidzkiej		X	X	

Załącznik nr 3 do zarządzenia nr 0050.102.2026
Wójta Gminy Istebna
z dnia 27 lipca 2026 r.

FORMULARZ KONSULTACYJNY
Do projektu Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025-2035

Termin zgłaszania uwag i opinii w ramach konsultacji: od 29 lipca 2026 r. do 4 września 2026 r.

Zgłaszam następujące uwagi i opinie do projektu Strategii Rozwoju Gminy Istebna na lata 2025-2035:

L.p.	Rozdział/Punkt	Nr strony	Dotychczasowy zapis	Proponowany zmieniony zapis	Uzasadnienie uwagi
Imię i nazwisko/Podmiot zgłaszający uwagę lub opinię				Telefon/e-mail	

KLAUZULA INFORMACYJNA DOTYCZĄCA PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH GMINA ISTEbNA (OGÓLNA KLAUZULA INFORMACYJNA)

Działając na podstawie art. 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) - dalej: „RODO” przekazuję następujące informacje dotyczące przetwarzania danych osobowych:

TOŻSAMOŚĆ ADMINISTRATORA	Administratorem danych osobowych jest Gmina Istebna - Urząd Gminy Istebna reprezentowany przez Wójta Gminy Istebna z siedzibą, 43-470 Istebna 1000. Urząd Gminy jest aparatem pomocniczym zapewniającym obsługę Radzie Gminy Istebna oraz Wójtowi Gminy Istebna jako organom administracji publicznej.
DANE KONTAKTOWE ADMINISTRATORA	Z administratorem można się skontaktować poprzez adres email urząd@istebna.eu , telefonicznie pod numerem: 33 855 65 00 lub pisemnie na adres siedziby administratora.
DANE KONTAKTOWE INSPEKTORA OCHRONY DANYCH	Administrator wyznaczył inspektora ochrony danych, z którym można się skontaktować poprzez email iod@istebna.eu lub pisemnie na adres siedziby administratora. Z inspektorem ochrony danych można się kontaktować we wszystkich sprawach dotyczących przetwarzania danych osobowych oraz korzystania z praw związanych z przetwarzaniem danych.
CELE PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH	Dane osobowe będą przetwarzane w celach związanych z funkcjonowaniem urzędu, a w szczególności w celach związanych z: załatwieniem sprawy w urzędzie, stosowaniem prawa przez urząd lub organy gminy, postępowaniem administracyjnym, zamówieniami publicznymi, zawarciem umowy itd. Prawnie uzasadnionym celem Administratora danych jest w szczególności możliwość dochodzenia roszczeń, odszkodowań, zabezpieczenie przed roszczeniami, prowadzenie korespondencji.
ŹRÓDŁO POCHODZENIA DANYCH OSOBOWYCH	Dane osobowe są pozyskiwane bezpośrednio od zainteresowanych, stron postępowania lub z rejestrów publicznych.
PRAWA PODMIOTÓW DANYCH	Posiada Pani/Pan prawo do sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych, ograniczenia przetwarzania danych, dostępu do danych, ich aktualizacji i otrzymywania kopii, o ile pozwalają na to przepisy prawa. Jeżeli przekazane informacje są niezrozumiałe lub oczekują Państwo uszczegółowienia informacji dotyczących przetwarzania danych osobowych w tym przysługujących praw, podstaw prawnych przetwarzania danych czy też okresu ich przetwarzania przysługuje Państwu prawo żądania od Administratora danych wyjaśnień w tym zakresie (art.12 RODO). Wniosek z żądaniem realizacji przysługujących praw, wyjaśnienia zasad przetwarzania danych, podstaw ich przetwarzania, okresu przetwarzania itp. należy kierować pisemnie na adres Administratora danych.
PRAWO WNIESIENIA SKARGI DO ORGANU NADZORCZEGO	Przysługuje Pani/Panu prawo do wniesienia skargi do właściwego organu nadzorczego: Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
INFORMACJA O DOWOLNOŚCI LUB OBOWIĄZKU PODANIA DANYCH	Podanie danych osobowych jest dobrowolne, jest jednak warunkiem koniecznym umożliwiającym wzięcie udziału w postępowaniu administracyjnym, załatwienie sprawy w urzędzie czy też zawarcie umowy. W przypadku niektórych przepisów przetwarzanie danych jest wynikiem obowiązku spoczywającego na administratorze. Zakres przetwarzanych danych osobowych wynika z przepisów prawa.

ODBIORCY DANYCH	Dane osobowe mogą być przekazywane następującym odbiorcom: -organom władzy publicznej oraz podmiotom wykonującym zadania publiczne lub działającym na zlecenie organów władzy publicznej, w zakresie i w celach, które wynikają z przepisów prawa, -podmiotom, które na podstawie stosownych umów powierzenia danych do przetwarzania świadczą usługi na rzecz Administratora,
PRZEKAZANIE DANYCH	Administrator danych nie będzie przekazywał danych osobowych do państw trzecich oraz organizacji międzynarodowych.
OKRES PRZECHOWYWANIA DANYCH	Dane będą przechowywane przez okres wynikający z przepisów prawa - zgodnie z instrukcją kancelaryjną.
PODSTAWA PRAWNA	art. 6 ust. 1 lit. a) RODO - osoba, której dane dotyczą wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych w jednym lub większej liczbie określonych celów. art. 6 ust. 1 lit. b) RODO przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy art. 6 ust. 1 lit. c) RODO - przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze. art. 6 ust. 1 lit. e) RODO - przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi. art. 6 ust. 1 lit. f) RODO - przetwarzanie jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez Administratora danych. art. 9 ust. 2 lit. b) RODO - przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązków i wykonywania szczególnych praw przez administratora lub osobę, której dane dotyczą, w dziedzinie prawa pracy, zabezpieczenia społecznego i ochrony socjalnej, o ile jest to dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego, lub porozumieniem zbiorowym na mocy prawa państwa członkowskiego przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą. art. 9 ust. 2 lit. g) RODO - przetwarzanie jest niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym, na podstawie prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, które są proporcjonalne do wyznaczonego celu, nie naruszają istoty prawa do ochrony danych i przewidują odpowiednie i konkretne środki ochrony praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą. W szczególności podstawę prawną stanowią: -Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, -Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, -Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, -Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, -Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, -Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych, -Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, -Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, -Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych, -szczegółowe przepisy prawa wskazane w dokumentacji związanej z postępowaniem prowadzonym przez urząd.
ZAUTOMATYZOWANE PODEJMOWANIE DECYZJI, PROFILOWANIE	W trakcie przetwarzania danych osobowych Administrator danych nie będzie podejmował decyzji w sposób zautomatyzowany. Dane osobowe nie będą poddawane profilowaniu.

OGRANICZENIA DOTYCZĄCE OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH	Dane osobowe pracowników samorządowych, dyrektorów placówek edukacyjnych, kierowników podległych jednostek organizacyjnych mogą podlegać ujawnieniu w zakresie imienia i nazwiska, przyznanego im uposażenia (wynagrodzenia), innych świadczeń finansowych i rzeczowych czy też kompetencji.
INFORMACJE DLA PODMIOTÓW DOSTARCZAJĄCYCH TOWARY LUB USŁUGI	Podmioty dostarczające towary i usługi na rzecz Urzędu Gminy Istebna muszą być świadome faktu, że ich dane osobowe związane z aktywnościami gospodarczymi mogą podlegać ujawnieniu w oparciu o Ustawę z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.
INNE INFORMACJE	Dla udzielanych zgód na przetwarzanie danych osobowych. -Podanie danych jest dobrowolne, a ich przetwarzanie wynika z oddzielnie wyrażonych zgód. -Dane osobowe będą przetwarzane przez okres wynikający ze zgody lub do czasu cofnięcia zgody na przetwarzanie danych osobowych. -Każdą zgodę na przetwarzanie danych można wycofać w dowolnym momencie bez konsekwencji składając stosowną deklarację w sposób przewidziany w samej zgodzie -W przypadku niewyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych, brak jest możliwości realizacji celu określonego w treści zgody.